

Regeringens proposition

2009/10:51

Enklare och tydligare regler för förnybar
elproduktion, m.m.

Prop.
2009/10:51

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 29 oktober 2009

Maud Olofsson

Åsa Torstensson
(Näringsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

En elanvändare som har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere och som producerar el som kan matas in med en effekt om högst 43,5 kilowatt ska inte behöva betala nätavgift för sin inmatning om han eller hon under ett kalenderår tar ut mer el från elsystemet än han eller hon matar in på elsystemet.

I propositionen föreslås vidare att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten ska få meddela föreskrifter om undantag från vissa krav i ellagen. Nätföretag ska sålunda i fråga om ledningar som i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el kunna undantas dels från skyldigheten att årligen upprätta en risk- och sårbarhetsanalys och en åtgärdsplan avseende leveranssäkerheten i elnätet, dels från skyldigheten att informera elanvändarna om leveranssäkerheten i elnätet och om rätten till avbrottsersättning och skadestånd. Vidare ska nätföretag vars ledningar i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el kunna undantas från skyldigheten att upprätta en övervakningsplan. Nätmyndigheten ska i det enskilda fallet få meddela ett bindande besked om huruvida en ledning eller ett nätföretag omfattas av föreskrifter om undantag.

I propositionen redovisas också regeringens bedömning i frågan om en ny koncessionsform bör införas för ledningar inom ett produktionsområde med anläggningar för produktion av förnybar el.

Dessutom föreslås att nätmyndighetens föreläggande för en elleverantör att rätta felaktiga uppgifter som rapporterats till Elpriskollen ska gälla omedelbart.

Slutligen föreslås att nätföretagens redovisning till nätmyndigheten av risk- och sårbarhetsanalysen och av åtgärdsplanen förenklas. Prop. 2009/10:51

De föreslagna lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 2010.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).....	6
3	Ärendet och dess beredning	10
4	Mätning och rapportering av inmatning från produktionsanläggningar.....	11
4.1	Bakgrund	11
4.2	Vissa lättnader för små elproducenter	12
5	Kravet på nätkoncession	14
5.1	Bakgrund	14
5.2	Undantag från koncessionskravet	15
5.3	Nätkoncession för produktionsområde.....	18
6	Lättnader i kraven på nätkoncessionshavare	22
6.1	Utgångspunkter	22
6.2	Krav i fråga om leveranssäkerhet	22
6.3	Kravet på övervakningsplan	25
6.4	Krav på årsrapport	26
6.5	Bindande besked.....	27
7	Information om elpriser	29
8	Risk- och sårbarhetsanalyser	31
9	Konsekvensanalys.....	33
9.1	Inledning	33
9.2	Ekonomiska konsekvenser	33
9.2.1	Nätföretagen	33
9.2.2	Nettoanvändare.....	34
9.2.3	Övriga kunder på nätet	34
9.2.4	Systemansvariga myndigheten	34
9.2.5	Nätmyndigheten	34
9.2.6	Elföretagen	35
9.3	Övriga konsekvenser	35
10	Författningskommentar	36
Bilaga 1	Sammanfattning av Nätanslutningsutredningens betänkande	40
Bilaga 2	Nätanslutningsutredningens författningsförslag	47
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanserna Nätanslutningsutredningens betänkande.....	60
Bilaga 4	Sammanfattning av Energinätsutredningens delbetänkande Nya nät för förnybar el (SOU 2009:2)	61
Bilaga 5	Energinätsutredningens författningsförslag	66
Bilaga 6	Förteckning över remissinstanserna Energinätsutredningens delbetänkande	78

Bilaga 7	Energimarknadsinspektionens lagförslag i promemorian Förslag till ändring i ellagen (1997:857) i syfte att säkerställa tillsyn över inrapporterade elpriser samt leveransvillkor.....	79
Bilaga 8	Förteckning över remissinstanserna Energimarknadsinspektionens promemoria Förslag till ändring i ellagen (1997:857) i syfte att säkerställa tillsyn över inrapporterade elpriser samt leveransvillkor.....	80
Bilaga 9	Energimarknadsinspektionens författningsförslag i promemorian Förslag till ändring i ellagen (1997:857) avseende rapportering av risk- och sårbarhetsanalys och åtgärdsplaner.....	81
Bilaga 10	Förteckning över remissinstanser Energimarknadsinspektionens promemoria Förslag till ändring i ellagen (1997:857) avseende rapportering av risk- och sårbarhetsanalys och åtgärdsplaner.....	82
Bilaga 11	Lagrådsremissens lagförslag.....	83
Bilaga 12	Lagrådets yttrande	86
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 oktober 2009.	88
	Rättsdatablad	89

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2009/10:51

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).

2 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Prop. 2009/10:51

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 3 kap. 9 c och 9 e §§, 4 kap. 10 § samt 12 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fem nya paragrafer, 3 kap. 18–22 §§, samt närmast före 3 kap. 18 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

9 c §¹

Den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt eller nätkoncession för område *skall* årligen upprätta

1. en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, och

2. en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet *skall* förbättras.

Risk- och sårbarhetsanalysen och åtgärdsplanen *skall* ges in till *den myndighet som regeringen bestämmer*.

Den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt eller nätkoncession för område *ska* årligen upprätta

1. en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, och

2. en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet *ska* förbättras.

En redovisning baserad på risk- och sårbarhetsanalysen och åtgärdsplanen *ska* ges in till *nätmyndigheten*.

9 e §²

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehåll i och offentliggörande av analyser och åtgärdsplaner enligt 9 c §,

2. information till elanvändarna enligt 9 d §, och

3. skyldighet att rapportera elavbrott till den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehåll i *samt redovisning* och offentliggörande av analyser och åtgärdsplaner enligt 9 c §,

2. information till elanvändarna enligt 9 d §, och

3. skyldighet att rapportera elavbrott till den myndighet som regeringen bestämmer.

¹ Senaste lydelse 2005:1110.

² Senaste lydelse 2005:1110.

18 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 9 c och 9 d §§ i fråga om ledningar som i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el.

19 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 17 § i fråga om nätkoncessionshavare vars ledningar i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. En sådan föreskrift får dock inte avse nätföretag som avses i 1 b § första stycket.

20 §

Nätmyndigheten får i det enskilda fallet, på ansökan av innehavaren av en ledning eller den som avser att bygga en ledning, meddela ett bindande besked om huruvida ledningen omfattas av föreskrifter om undantag enligt 18 §.

21 §

Nätmyndigheten får i det enskilda fallet, på ansökan av ett företag som bedriver eller avser att bedriva nätverksamhet, meddela ett bindande besked om huruvida företaget omfattas av föreskrifter om undantag enligt 19 §.

22 §

Ett bindande besked enligt 20 eller 21 § får förenas med villkor. Dessa ska framgå av beskedet.

4 kap.
10 §³

En innehavare av en produktionsanläggning som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt *skall* för överföring av el betala endast den del av avgiften enligt nättariffen som motsvarar den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på nätkoncessionshavarens nät. Innehavaren *skall* dessutom betala engångsavgift för anslutning.

Om flera sådana anläggningar som är belägna i närheten av varandra gemensamt matar in el på ledningsnätet, *skall* anläggningarna betraktas som separata anläggningar vid tillämpningen av denna paragraf.

Tvister i frågor som avses i första *stycket* prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

En innehavare av en produktionsanläggning som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt *ska* för överföring av el betala endast den del av avgiften enligt nättariffen som motsvarar den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på nätkoncessionshavarens nät. Innehavaren *ska* dessutom betala engångsavgift för anslutning.

Om flera sådana anläggningar som är belägna i närheten av varandra gemensamt matar in el på ledningsnätet, *ska* anläggningarna betraktas som separata anläggningar vid tillämpningen av denna paragraf.

En elanvändare som har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere och som producerar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt ska inte betala någon avgift för inmatningen. Detta gäller dock bara om elanvändaren under ett kalenderår har tagit ut mer el från elsystemet än han har matat in på systemet.

Tvister i frågor som avses i första *och tredje styckena* prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

³ Senaste lydelse 2002:121.

12 kap.

Prop. 2009/10:51

3 §

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande som avser elsäkerhet eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet gäller omedelbart.

Ett föreläggande som avser elsäkerhet eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet *eller som avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b §* gäller omedelbart.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2010.

Regeringen beslutade den 1 februari 2007 att tillkalla en särskild utredare med uppgift bl.a. att utvärdera om det nuvarande regelverket för förnybar elproduktion skapar hinder för en storskalig utveckling och utbyggnad av den förnybara elproduktionen och att lämna förslag till den lagstiftning och det regelverk i övrigt som krävs för att ett undantag från nuvarande krav på timvis mätning, beräkning och rapportering för inmatning av el från små anläggningar för förnybar elproduktion ska kunna införas (dir. 2007:10).

Den 20 februari 2008 överlämnade Nätanslutningsutredningen sitt betänkande Bättre kontakt via nätet – om anslutning av förnybar elproduktion (SOU 2008:13). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 1*. Utredningens författningsförslag finns i *bilaga 2*.

Betänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2008/1408/E).

Nätanslutningsutredningen föreslog att Energinätsutredningen skulle analysera lämpligheten i att genomföra en förändring i ellagen (1997:857) som ger möjlighet att beviljas nätkoncession för enskild linje.

Regeringen beslutade den 3 april 2008 om tilläggsdirektiv till Energinätsutredningen och kompletterade utredningsuppdraget bl.a. på så sätt att utredaren skulle klargöra samt redovisa för- och nackdelar med det förslag till förändring av tillstånd enligt ellagen (1997:857) som avsåg s.k. enskild linje, vilket Nätanslutningsutredningen hade överlämnat till regeringen (dir. 2008:54).

Regeringen utfärdade den 13 november 2008 en förordning om ändring i förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857). Ändringen innebär att ett internt nät som förbinder två eller flera elektriska anläggningar för produktion, vilka utgör en funktionell enhet, får byggas och användas utan nätkoncession.

Den 16 januari 2009 överlämnade Energinätsutredningen sitt delbetänkande Nya nät för förnybar el (SOU 2009:2). En sammanfattning av betänkandet finns i *bilaga 4*. Utredningens författningsförslag finns i *bilaga 5*.

Delbetänkandet har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 6*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2009/365/E).

Energimarknadsinspektionen överlämnade den 9 juli 2008 promemorian Förslag till ändring i ellagen (1997:857) i syfte att säkerställa tillsyn över inrapporterade elpriser samt leveransvillkor. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 7*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 8*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2008/5058/E).

Energimarknadsinspektionen överlämnade den 28 augusti 2008 till regeringen promemorian Förslag till ändring i ellagen (1997:857) avseende rapportering av risk- och sårbarhetsanalys och åtgärdsplaner. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 9*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 10*. En sammanställning av remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2008/5710/E).

Prop. 2009/10:51

Lagrådet

Regeringen beslutade den 1 oktober 2009 att inhämta Lagrådets yttrande över det lagförslag som finns i *bilaga 11*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 12*.

Regeringen har i propositionen i huvudsak följt Lagrådets förslag. Regeringen behandlar Lagrådets förslag i avsnitt 6.5 och i författningskommentaren.

4 Mätning och rapportering av inmatning från produktionsanläggningar

4.1 Bakgrund

Inmatningen av producerad el mäts i en inmatningspunkt, som är den punkt där den producerade elen matas in på det nationella elsystemet. Det nätföretag som innehar den ledning där inmatningspunkten är belägen ansvarar för mätning och rapportering av den inmatade mängden el och dess fördelning över tiden. Vad gäller de ekonomiska förhållandena mellan nätföretaget och elproducenten gäller följande.

Nätföretaget är skyldigt att installera en mätare med tillhörande insamlingsutrustning i elproducentens inmatningspunkt. Kostnaden för denna utrustning och för dess installation i inmatningspunkten ska nätföretaget debitera elproducenten. Dessutom ska elproducenten betala för inmatningen av den producerade elen enligt den nättariff som nätföretaget tillämpar.

Vissa undantag från dessa bestämmelser gäller för innehavare av vissa mindre produktionsanläggningar, närmare bestämt sådana anläggningar som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt. Innehavare av sådana anläggningar får inte debiteras kostnaden för mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i inmatningspunkten. Dessutom ska dessa innehavare betala en reducerad nätavgift. De ska bara betala den del av avgiften enligt nättariffen som motsvarar den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på nätföretagets nät.

Regeringens förslag: En elanvändare som har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere och som producerar el som kan matas in med en effekt om högst 43,5 kilowatt ska inte behöva betala nätavgift för sin inmatning, om han eller hon under ett kalenderår tar ut mer el från elsystemet än han eller hon matar in på elsystemet.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser, däribland *Statens energimyndighet* och *Svensk Energi*, tillstyrker förslaget.

Affärsverket svenska kraftnät anser att stöd till förnybar el inte bör ges genom nätavgiften utan i stället genom en höjd kvotplikt i elcertifikatssystemet, vilket resulterar i ökade priser på elcertifikat.

Skälen för regeringens förslag: Det är vanligt att vissa typer av elanvändare har egen elproduktion. Det förekommer i sällsynta fall att sådana elanvändare är helt självförsörjande. De är då inte anslutna till det nationella elsystemet. Dessa fall lämnas i fortsättningen därhän.

Det vanliga är att sådana elanvändare använder den egna elproduktionen som komplement till den sedvanliga förbrukningen av el som de tar ut från elsystemet. Som exempel kan nämnas lantgårdar med mindre vindkraftverk och byggnader med solcellsanläggningar på taket.

Effekten hos de produktionsanläggningar det här är fråga om ligger långt under gränsen för vad som enligt ellagen anges som små produktionsanläggningar, dvs. 1 500 kilowatt. Det ligger också i sakens natur att mängden producerad el är av liten omfattning.

Dessa elanvändare är alltså anslutna till elsystemet i en uttagpunkt på ett lokalnät, där de tar ut el för förbrukning. I många fall är även deras elproduktionsanläggning ansluten till elsystemet i en inmatningspunkt på lokalnätet. Under vissa perioder används den egna elproduktionen fullt ut till den egna förbrukningen, men under andra perioder produceras mer el än som behövs för den egna förbrukningen. I dessa situationer är det vanligt att elanvändaren matar in överskottseln på lokalnätet och därmed på det nationella elsystemet.

Om en sådan elanvändare vill sälja den överskottsel som han matar in på elsystemet måste han ha en elmätare installerad i inmatningspunkten. Som har nämnts i avsnitt 4.1 blir elanvändaren inte debiterad kostnaden för mätaren och dess installation i inmatningspunkten. Trots detta och trots att elanvändaren betalar en reducerad nätavgift för sin inmatning, enligt vad som beskrivits ovan, lönar det sig inte för en elanvändare att låta installera en mätare i inmatningspunkten och därefter sälja sin överskottsel. Orsaken är att nätavgiften för inmatningen, även om den är reducerad, blir för hög för att det ska löna sig att sälja överskottseln.

Ett sätt att göra det möjligt för de små elanvändarna att på ett lönsamt sätt sälja sin överskottsel vore därför att befria dessa elanvändare från skyldigheten att betala nätavgift för sin inmatning.

Endast elanvändare med egen elproduktion bör omfattas av undantaget. Renodlade produktionsanläggningar omfattas alltså inte av förslaget.

En övre gräns vad gäller elanvändarens förbrukning bör gälla för att man ska omfattas av undantaget. En lämplig omfattning är att undantaget ska gälla endast de elanvändare som har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere. Skälet är att dessa elanvändares förbrukning inte mäts över tiden utan schablonberäknas enligt bestämmelsen i 3 kap. 10 § andra stycket ellagen. Nätföretaget kan därmed lätt avgöra vilka elanvändare som omfattas av undantaget.

Även för inmatningen av producerad el bör en övre gräns gälla för att undantaget ska gälla. Gränsen bör lämpligen sättas till inmatning av producerad el som kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt, vilket motsvarar ett säkringsabonnemang om 63 ampere.

En förutsättning för att elanvändare ska omfattas av undantaget bör vara att elanvändaren under ett kalenderår förbrukar mer el än han producerar (nettoanvändare).

Om nämnda förändring genomförs ökar förutsättningarna för dessa små elproducenter att sälja sin överskottsel alternativt sluta avtal om nettodebitering i stället för att bara mata in elen på elsystemet utan ekonomisk kompensation.

Affärsverket svenska kraftnät (SvK) anser att stöd till förnybar el inte bör ges genom nätavgiften eftersom den avgiften har till syfte att effektivt allokera kostnaderna för nätens investeringar, drift och underhåll. Om man vill stödja förnybar el bör man i stället höja kvotplikten i elcertifikatsystemet, vilket resulterar i ökade priser på elcertifikat.

Regeringen delar SvK:s inställning vad gäller syftet med nätavgiften. I detta fall har dock regeringens förslag så liten inverkan på detta syfte att intresset av att underlätta för de små elanvändarna att sälja sin överskottsel väger tyngre.

Nätanslutningsutredningen har föreslagit att inmatningen från dessa elanvändare inte ska behöva mätas och rapporteras över tiden utan i stället schablonberäknas. Som skäl för förslaget har utredningen anfört att kostnaden för hanteringen av timvärden utgör ett avgörande hinder för att investeringar i små anläggningar ska bli av.

Regeringen gör i denna del följande bedömning. Med hänsyn till det relativt sett ringa antalet elanvändare/elproducenter som berörs, till att dessa aktörer torde vara utspridda på ett stort antal lokalnät och till deras förmodligen helt olika inmatningsmönster är det svårt att se hur en någorlunda rättvisande schablonberäkning av deras inmatning ska kunna konstrueras.

Någon form av mätning av inmatningen måste därför till. Utredningen har påtalat den höga kostnaden för hanteringen av timvärden.

Som har beskrivits i avsnitt 4.1 är nätföretaget skyldigt att installera en mätare med tillhörande insamlingsutrustning i elproducentens inmatningspunkt. Eftersom nu aktuella elproducenter bara kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt får inte nätföretaget debitera elproducenten kostnaden för denna utrustning och för dess installation i inmatningspunkten. Installationen av mätaren kan alltså inte påverka elproducentens investeringsvilja.

Vad gäller hanteringen av de timvisa mätvärdena sköts detta av nätföretaget. Man ska då komma ihåg att det gäller mätvärden från både inmatning och uttag. Kostnaden för denna hantering lägger nätföretaget på nättariffen. Det är alltså i praktiken samtliga elanvändare på ett

lokalnät som betalar denna kostnad. Man kan visserligen tänka sig att de nu aktuella elanvändarnas inmatning skulle mätas och rapporteras med längre intervall än timvis. Skillnaden vad gäller den totala kostnaden för mätning och rapportering på ett lokalnät om ett litet antal elanvändare/elproducenter mäts med längre intervall än timvis torde knappast vara mätbar. Därmed skulle inte heller nättarriffen påverkas på ett mätbart sätt.

Regeringen delar alltså inte uppfattningen att hanteringen av timvärden utgör ett avgörande hinder för att investeringar i små anläggningar ska bli av. Eftersom huvudregeln på elmarknaden är timvis mätning bör denna regel också gälla nu aktuella elanvändare/elproducenter.

Regeringen vill också peka på att i det framtida arbetet med att utveckla elmarknaden i Sverige, t.ex. i form av en ökad flexibilitet av elanvändningen och för att kunna hantera större andelar oregelbar el i elnäten, kommer det troligtvis att krävas en utbyggnad av s.k. smarta mätare och smarta nät, vilket kräver mätning med kortare intervaller. Det skulle därför i detta skede vara mindre lämpligt att för vissa produktionsanläggningar införa månadsvis mätning för inmatning av el eftersom en sådan reglering inom en snar framtid åter kan ändras till timvis mätning.

5 Kravet på nätkoncession

5.1 Bakgrund

Nätkoncession

Enligt huvudregeln i 2 kap. 1 § första stycket ellagen (1997:857) får en elektrisk starkströmsledning inte byggas eller användas utan tillstånd (nätkoncession). Kravet på nätkoncession har tre huvudsyften, nämligen att säkerställa att landets infrastruktur vad gäller ledningsnätet får en lämplig utformning, att säkerställa att motstående intressen, såväl allmänna som enskilda, beaktas vid anläggandet av ledningar och att säkerställa att endast den som från allmän synpunkt är lämplig bedriver nätverksamhet. Sistnämnda krav bottnar i att den som innehar nätkoncession är skyldig att överföra el för annans räkning, vilket i lagen benämns nätverksamhet. Den som bedriver nätverksamhet har enligt ellagen en rad skyldigheter både gentemot det allmänna och gentemot sina kunder, dvs. elanvändarna.

Kravet på juridisk åtskillnad

Av 3 kap. 1 a § ellagen framgår att en juridisk person som bedriver nätverksamhet, dvs. ställer elektriska starkströmsledningar till förfogande för överföring av el, inte får bedriva produktion av eller handel med el, med undantag för sådan elproduktion som uteslutande är avsedd att täcka nätförluster eller sker tillfälligt i syfte att ersätta utebliven el vid elavbrott.

Nätanslutningsutredningen har pekat på omständigheter kring nät-koncessioner som försvårar introduktionen av förnybara energikällor (SOU 2008:13 s. 17 f. och 129 f.).

Det är enligt utredningen t.ex. svårt att konkurrensutsätta utbyggnaden av nödvändig ledningskapacitet. Ibland leder en planerad utbyggnad till svårigheter för produktions- och nätföretag att komma överens om det tekniska utförandet av elnätsanslutningen för en elproduktionsanläggning. Om en elproducent själv vill bygga elnätet är det nödvändigt att bilda ett nätbolag och söka koncession. Detta för med sig rapporteringskrav och andra krav som bedöms leda till onödig administration i många fall. Tillståndprocesserna för produktionsanläggningen och elnätet är inte samordnade, vilket leder till såväl ökade kostnader som att tiden från ansökan till idrifttagande blir onödigt lång. Utredningen har därför lämnat förslag med avsikt att underlätta tillståndspröven och därmed sänka kostnaderna samt snabba upp hanteringen.

Utredningarnas förslag

Nätanslutningsutredningen föreslog bl.a. att ett undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen skulle införas för interna nät inom anläggningar för elproduktion. Som framgår av avsnitt 5.2 nedan har ett sådant undantag nu införts.

Som ett andra steg föreslog Nätanslutningsutredningen att Energinätsutredningen skulle analysera lämpligheten i att genomföra en förändring i ellagen som ger möjlighet att bevilja nätkoncession för enskild linje.

Energinätsutredningens bedömning i fråga om nätkoncession för enskild linje har redovisats i delbetänkandet Nya nät för förnybar el (SOU 2009:2). Energinätsutredningen har funnit att det inte finns vägande skäl för att införa den av Nätanslutningsutredningen föreslagna nätkoncessionen. I stället har Energinätsutredningen föreslagit att en ny nätkoncession för produktionsområde ska införas att gälla ledningar inom ett produktionsområde med anläggningar för produktion av förnybar el. Regeringens överväganden i fråga om en sådan koncessionsform redovisas i avsnitt 5.3.

Nätanslutningsutredningen och Energinätsutredningen har även föreslagit vissa lättnader avseende kraven på nätkoncessionshavare för att underlätta och öka förutsägbarheten för nya elproducenter. Dessa frågor behandlas i avsnitt 6.

5.2 Undantag från koncessionskravet

IKN-förordningen

Enligt 2 kap. 4 § första stycket ellagen får regeringen föreskriva undantag från kravet på nätkoncession i fråga om vissa slag av ledningar eller i fråga om ledningar inom vissa områden.

Regeringen har meddelat sådana föreskrifter i förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857), den s.k. IKN-förordningen, som trädde i kraft den 1 juni 2007.

De ledningar som omfattas av undantaget brukar benämnas interna nät. Det rör sig huvudsakligen om ledningsnät inom vissa avgränsade områden. Gemensamt för dessa interna nät är att områdets innehavare använder nätet för att distribuera el från nätets anslutningspunkt på det koncessionspliktiga överföringsnätet till olika uttagspunkter inom området där elen förbrukas. Som exempel på sådana områden kan nämnas industriområden, flygplatser, byggarbetsplatser, idrottsplatser, begravningsplatser etc.

Utmärkande för denna typ av ledningsnät är alltså att de inte används för att överföra el för annans räkning utan att de uteslutande används för innehavarens egen räkning.

De syften som bär upp kravet på nätkoncession gör sig inte gällande vad gäller interna nät. Några samhällseliga behov att säkerställa en lämplig infrastruktur föreligger inte och några allmänna eller enskilda motstående intressen finns inte heller på dessa begränsade enskilda områden. Några krav på ledningsinnehavarens lämplighet behöver inte heller ställas upp eftersom det interna nätets innehavare inte bedriver nätverksamhet.

Ett nytt undantag

Som nämnts tidigare konstaterade Nätanslutningsutredningen att det fanns ett behov av ytterligare ett undantag från kravet på nätkoncession. Det gäller primärt de ledningar som i många fall binder samman de olika anläggningarna i en vindkraftpark. Det är nämligen vanligt att man har en gemensam inmatningspunkt på det koncessionspliktiga överföringsnätet där den producerade elen från samtliga vindkraftverk matas in. För att detta ska vara möjligt måste naturligtvis, som nyss nämnts, de olika vindkraftverken i en vindkraftpark vara sammanbundna med starkströmsledningar.

Dessa ledningar skiljer sig i ett avseende från alla de interna nät som i dag omfattas av undantaget från kravet på nätkoncession. Som nämnts ovan används sådana interna nät av innehavaren för att distribuera el från nätets anslutningspunkt på det koncessionspliktiga överföringsnätet till olika uttagspunkter inom området där elen förbrukas.

De ledningar som sammanbinder vindkraftverk syftar inte till att göra det möjligt att förbruka el inom ett visst område. Syftet är i stället att all el som produceras i de berörda vindkraftverken ska kunna matas in gemensamt i en punkt på det ordinarie överföringsnätet. I annat fall måste den producerade elen från varje enskilt vindkraftverk matas in separat på det ordinarie överföringsnätet.

Trots denna olikhet bör dock dessa ledningar undantas från kravet på nätkoncession, eftersom de syften som bär upp kravet på nätkoncession inte heller i detta fall gör sig gällande.

I Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor och om ändring och ett senare upphävande av direktiven

2001/77/EG och 2003/30/EG (EUT L 140, 5.6.2009, s. 16, Celex 32009L0028) föreskrivs i artikel 16 bl.a. att medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att påskynda godkännandeförfarandena för nätinfrastruktur och samordna godkännande av nätinfrastruktur med hjälp av administrativa förfaranden och planeringsförfaranden. Ett undantag från kravet på nätkoncession ligger således även i linje med Sveriges åtaganden enligt artikel 16 i direktivet.

Prop. 2009/10:51

Regeringen har därför beslutat en ändring i IKN-förordningen, som innebär att ledningar som förbinder två eller flera elektriska anläggningar för produktion (kraftverk) undantas från kravet på nätkoncession (SFS 2008:897). Undantaget, som trädde i kraft den 1 januari 2009, gäller dock bara ledningar mellan kraftverk som utgör en funktionell enhet.

Funktionell enhet

Det kan förmodligen i vissa fall uppstå tveksamheter huruvida en grupp kraftverk utgör en funktionell enhet eller ej. Enligt 2 kap. 4 § tredje stycket ellagen får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten i det enskilda fallet meddela ett bindande besked om huruvida en eller flera elektriska starkströmsledningar omfattas av föreskrifter om undantag från kravet på nätkoncession.

Regeringen har, i 2 § 3 elförordningen (1994:1250) bemyndigat nätmyndigheten, som för närvarande är Energimarknadsinspektionen, att pröva den typen av ärenden. Den berörda frågan kommer därmed att klarläggas genom inspektionens praxis. Det är i dag i praktiken endast vindkraftverk som är anlagda på ett sådant sätt att de kan betraktas som en funktionell enhet. Möjligen kan också solcellsanläggningar komma att bedömas som en funktionell enhet. Eventuella framtida tekniker för elproduktion med liknande funktion bör kunna behandlas på motsvarande sätt.

Överföring av el för annans räkning

Det ligger i sakens natur att innehavaren av ett internt nät inte som huvudsaklig verksamhet har för avsikt att bedriva nätverksamhet, dvs. överföra el för annans räkning. En sådan nätinnehavare konkurrerar inte med den som har nätkoncession för det ordinarie överföringsnätet inom området.

Ett förbud mot överföring av el för annans räkning föreskrivs också som en huvudregel i IKN-förordningen. Det finns dock vissa undantag från denna bestämmelse i förordningen. Undantagen framgår av 23–29 §§.

Ett undantag från huvudregeln har också införts i 30 § IKN-förordningen beträffande de ledningar som sammanbinder de kraftverk som utgör en funktionell enhet. Skälet är att det inte är ovanligt att de vindkraftverk som ingår i en vindkraftpark har olika innehavare. Detta medför att innehavaren av det vindkraftverk, varifrån den producerade elen matas in på överföringsnätet i praktiken överför el för annans räkning, nämligen för de övriga innehavarna av vindkraftverken i vindkraftparken. Detta bör naturligtvis inte förhindras. En sådan överföring

5.3 Nätkoncession för produktionsområde

Regeringens bedömning: Det bör inte införas någon särskild koncessionsform för ledningar inom ett produktionsområde med anläggningar för produktion av förnybar el.

Energinätsutredningens förslag: En ny typ av nätkoncession, nätkoncession för produktionsområde, införs att gälla för ledningar inom ett produktionsområde med anläggningar för produktion av förnybar el.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm, Statskontoret, Energimarknadsinspektionen* och *E.ON Elnät Sverige AB* har avstyrkt utredningens förslag. Övriga remissinstanser har tillstyrkt eller inte haft något att erinra mot förslaget. *Svensk Energi* och *Fortum Distribution AB* har dock tillstyrkt utredningens förslag under förutsättning att den av regeringen beslutade kompletteringen till IKN-förordningen om undantag från kravet på nätkoncession upphävs.

Kammarrätten i Stockholm ifrågasätter nödvändigheten av att införa ytterligare en typ av nätkoncession. Kammarrätten bedömer att förutsättningarna är goda för nyetablering av produktionsanläggningar för förnybar elproduktion inom ramen för det befintliga systemet med nätkoncession för linje och område tillsammans med det den 1 januari 2009 införda undantaget från koncessionsplikt gällande interna nät som förbinder två eller flera produktionsanläggningar. Enligt kammarrättens bedömning torde det vara ovanligt att någon begär anslutning av en elektrisk anläggning som är placerad mellan produktionsanläggningar inom exempelvis en vindkraftpark. Risken för att parallella ledningsnät uppförs, vilket skulle vara samhällsekonomiskt olönsamt, framstår därmed som tämligen begränsad.

Enligt Statskontoret är det väsentligt att regelverken och verksamhetsförutsättningarna på energinätsområdet i möjligaste mån präglas av förutsebarhet, långsiktighet och transparens, bl.a. med hänsyn till de stora kapitalinvesteringar det ofta handlar om på området. Enligt Statskontorets mening måste det därför krävas mycket starka skäl om man ska riva upp en förordningsändring som just har genomförts och i stället införa en annan modell. Enligt Statskontoret presenteras i Energinätsutredningens betänkande varken en problembild eller argument av sådan dignitet att myndigheten övertygas om att det finns skäl att redan nu vidta sådana förändringar.

Energimarknadsinspektionen har anfört att behovet av en ledningsbyggnad kan lösas inom nuvarande regelverk och av aktuella marknadsaktörer. Inspektionen anför vidare att den föreslagna koncessionsformen innebär att flera företag kan söka nätkoncession för produktionsområde för samma område, vilket kommer att innebära svårigheter för inspektionen att bedöma vem av de sökande som ska anses vara bäst lämpad att erhålla koncession i dylika fall. Inspektionen bedömer visserligen att riktlinjer för en lämplighetsprövning kan utarbetas av inspektionen när

det blir aktuellt, men systemet riskerar att fördröjas om flera beslut överklagas. Det skulle kunna hindra en snabb utbyggnad av nätet i stället för att främja en sådan. Inspektionen förutsätter att det nya undantaget från krav på nätkoncession kommer att finnas kvar för de mindre aktörerna på marknaden.

E.ON har anfört att en grundläggande tanke med dagens nätkoncessioner enligt ellagen är att de anläggningar som omfattas av koncessionen ska vara lämpliga från allmän synpunkt. Med detta avses att hindra att samhällsekonomiskt onödiga anläggningar byggs. Som exempel på onödiga anläggningar nämns att nya ledningar byggs där tillräcklig överföringskapacitet redan finns eller att ledningar dras fram på ett sätt som orsakar onödigt stor skada för tredje man. E.ON är av uppfattningen att den föreslagna koncessionsformen i grunden förändrar gällande förutsättningar för nätföretagen utan att främja utvecklingen eller underlätta utvecklingen av förnybar elproduktion i förhållande till vad som redan gäller idag. Konsekvenserna av det relativt hastigt uppkomna förslaget är enligt E.ON endast ytligt berörda och kan inte anses vara utredda i den utsträckning som måste anses påkallat mot bakgrund av den inverkan förslaget kommer att få, särskilt på den reglerade nätverksamheten. För nätverksamhetens del innebär förslaget bl.a. en ökad risk att onödiga anläggningar kommer att byggas där tillräcklig överföringskapacitet redan finns, vilket är mindre optimalt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Vidare uppkommer enligt E.ON risk för att mindre lämpliga enheter ur distributionsteknisk mening skapas.

Skälen för regeringens bedömning

Energinätsutredningen

Energinätsutredningen har bedömt att det saknas motiv för det undantag från koncessionskravet som gäller fr.o.m. den 1 januari 2009 och som ett alternativ föreslagit en ny koncessionsform, nätkoncession för produktionsområde. Enligt utredningen kan undantaget leda till onödiga och komplicerade avgränsningsproblem mellan områdeskoncessionshavaren och innehavaren av de icke-koncessionspliktiga ledningarna med hänsyn till att undantagsbestämmelsen avser ett elnät, inte ett avgränsat område. Oklarheter över t.ex. vilka ledningar som är koncessionspliktiga eller inte kan uppstå och kräva tidsödande prövningar. Utredningen har vidare framhållit anslutningsskyldighetens betydelse för en väl fungerande elmarknad och att avsteg från denna skyldighet bör begränsas till nät som är väl avgränsade och inte har en alltför stor utbredning samt pekat på risken för en suboptimering av nätutbyggnaden.

Energinätsutredningen har också, med hänvisning till två domar från EG-domstolen (mål C-439/06 citiworks AG, REG 2008 I-3913 och mål C-239/07 Julius Sabatauskas m.fl., REG 2008 I-7523), anfört att det är tveksamt att genomföra ytterligare undantag från anslutningsskyldigheten för vissa ledningar.

Energinätsutredningens förslag innebär att en ny typ av nätkoncession införs för ledningar inom en produktionsanläggning för förnybar el. En sådan koncession ska avse ett nät som förbinder två eller flera elektriska anläggningar för produktion, vilka utgör en funktionell enhet. Området

kan även omfatta en kort anslutning till överliggande nät. Näten i produktionsområdet ska vara öppna för de producenter som önskar ansluta sig inom området. Den som har nätkoncession för produktionsområde ska vara skyldig att på skäliga villkor ansluta elektriska anläggningar för elproduktion inom området. Det ska även finnas en möjlighet att undantagsvis ansluta en uttagkund när det är ändamålsenligt för alla parter att kunden ansluts till nätet inom produktionsområdet i stället för till nätet som innehas med stöd av nätkoncession för område.

Genom införande av det redovisade förslaget skapas enligt utredningens uppfattning bättre förutsättningar för en tydligare reglering av anslutningsskyldighet och åtskillnad mellan elnäts- och elproduktionsföretag. Förslaget syftar även till att säkerställa att en fristående nätoperatör tillhandahåller erforderliga produktionsnät. Att elnätet inom ett produktionsområde ska vara koncessionspliktigt innebär att det blir en enhetlig reglering av området och att den grundläggande principen om anslutningsskyldighet gäller för området.

Bedömning i frågan om koncessionsfrihet

Det nya undantaget från koncessionsplikten har tillkommit med hänsyn till att det interna nät som dras mellan enskilda anläggningar i t.ex. en vindkraftpark tidigare ansetts utgöra en uppsättning koncessionspliktiga ledningar (jfr avsnitt 5.2). Undantaget underlättar etableringen av förnybar el på flera sätt. Till en början faller kravet på att bilda ett särskilt nätföretag och ansöka om nätkoncession bort, något som medför såväl minskade kostnader som en snabbare hantering av tillståndsfrågor. Eftersom det interna nätet inte omfattas av skyldigheten att ansluta andra anläggningar, kan producenten lättare göra en nyttoavvägning och optimera nätet efter sina egna behov. Vidare underlättas ansökan om nätkoncession i de fall koncession krävs för anslutningsledningen, eftersom detaljerna avseende det interna nätet, den geografiska placeringen och dylikt inte behöver specificeras.

Som *Statskontoret* har påpekat är det väsentligt att regelverken och verksamhetsförutsättningarna på energinätsområdet i möjligaste mån präglas av förutsebarhet, långsiktighet och transparens, varför det måste krävas mycket starka skäl om man ska riva upp en förordningsändring som just har genomförts och i stället införa en annan modell.

Regeringen bedömer i nuläget att det är tveksamt om de gränsdragningssvårigheter som Energinätsutredningen har pekat på utgör något stort problem i praktiken. Om det skulle visa sig att det finns sådana svårigheter finns vidare utrymme för att precisera koncessionsfrihetens omfattning genom Energimarknadsinspektionens praxis i ärenden om förhandsbesked enligt 2 kap. 4 § tredje stycket ellagen (se avsnitt 5.2).

Som *Kammarrätten i Stockholm* har anmärkt torde det vara ovanligt att någon begär anslutning av en elektrisk anläggning som är placerad mellan produktionsanläggningar inom exempelvis en vindkraftspark. Risken för en suboptimering av nätutbyggnaden genom att parallella ledningsnät uppförs framstår därmed som begränsad.

Regeringen har i samband med att den beslutade ändringarna i IKN-förordningen gjort bedömningen att den nya koncessionsfriheten är förenlig med EG-regelverket. Det har inte i lagstiftningsärendet framkommit skäl att frångå den bedömningen.

När det gäller de EG-rättsliga aspekterna bedömer regeringen vidare att det tredje inre marknadspaketet för el och gas kommer att göra det nödvändigt med en översyn av bestämmelserna om undantag från koncessionsplikten. Det kommer således under alla förhållanden att finnas skäl att återkomma till dessa frågor. Det är lämpligt att översynen av regelverket sker i ett sammanhang. Det kan anmärkas att regeringen den 16 april 2009 lämnat i uppdrag till en särskild utredare (dir. 2009:21) att följa det pågående arbetet inom EU med att utforma gemensamma regler för den inre marknaden för el och naturgas och lämna förslag till lagstiftning och regelverk i övrigt som krävs för att genomföra EG:s reviderade el- och gasmarknadsdirektiv.

Sammanfattningsvis finner regeringen inte skäl att nu göra ändringar i IKN-förordningen. Frågan är i stället om det är motiverat att utöver det nya undantaget från koncessionsplikten införa en nätkoncession för produktionsområde.

Bedömning i frågan om en ny koncessionsform

Undantaget från kravet på nätkoncession i fråga om interna nät som förbinder elektriska anläggningar för produktion kan antas underlätta etableringen av produktion av förnybar el när det gäller såväl kostnader som tidsutdräkt. Det är tveksamt om den föreslagna nätkoncessionen för produktionsområde löser några viktiga praktiska problem som inte redan är omhändertagna genom de nya bestämmelserna i IKN-förordningen. Att införa en ny form av nätkoncession är en så pass grundläggande ändring av förutsättningarna för nätföretagen att den bör komma i fråga bara om det finns tydliga fördelar med en sådan nyordning.

Flera viktiga remissinstanser, bl.a. *Energimarknadsinspektionen*, har bedömt att behovet av en ledningsbyggnad kan lösas inom nuvarande regelverk och av aktuella marknadsaktörer. Inspektionen har vidare anfört att den föreslagna koncessionsformen kan innebära svårigheter för inspektionen att bedöma vem av de sökande som ska anses vara bäst lämpad att erhålla koncession för produktionsområde i dylika fall. Enligt inspektionen kan systemet riskera att fördröjas om flera beslut i koncessionsfrågor överklagas. Detta skulle kunna hindra en snabb utbyggnad av nätet i stället för att främja en sådan.

Sammantaget framstår det enligt regeringens bedömning som tveksamt vilket praktiskt värde en ny koncessionsform skulle få för etableringen av förnybar el. Regeringen kan inte heller bortse från att en sådan nyordning, som några remissinstanser har antytt, kan visa sig vara kontraproduktiv och skapa osäkerhet om de långsiktiga villkoren för att investera i förnybar elproduktion. Regeringen finner mot denna bakgrund att det inte bör införas någon särskild koncessionsform för ledningar inom ett produktionsområde med anläggningar för produktion av förnybar el.

6.1 Utgångspunkter

Det har blivit vanligare att ägare till vindkraftverk bildar egna nätföretag för att bygga och använda ledningar för anslutning av produktionsanläggningarna till överliggande elnät. I ellagen uppställs ett stort antal krav som ett nätföretag ska uppfylla. Det finns få möjligheter för en koncessionshavare att undantas från sådana krav. I vissa fall kan dessa framstå som onödiga och betungande i fråga om små nätföretag vars ledningar är avsedda för inmatning av förnybar el. Detta är särskilt tydligt när det gäller skyldigheter som i huvudsak tar sikte på ledningar som används för distribution till elanvändare. I sådana fall kan skyldigheterna medföra kostnader och osäkerhet för nätföretaget utan att några väsentliga fördelar uppkommer för elkunderna. De administrativa kostnaderna drabbar i hög grad elproducenterna, som får betala högre elnätsavgifter.

Det är angeläget att förenkla reglerna där det är möjligt för att göra det lättare bygga och använda anslutningsledningar för förnybar elproduktion. En sådan regelförenkling ligger också i linje med regeringens målsättning att det ska vara enkelt att starta, driva och äga företag i Sverige.

Nätanslutningsutredningen och Energinätsutredningen har föreslagit vissa lättnader avseende kraven på nätkoncessionshavare för att underlätta och öka förutsägbarheten för nya elproducenter. Nätanslutningsutredningen (SOU 2008:13 s. 134) har beskrivit sitt förslag som ett första steg mot en snabbare, mer rationell och samhällsekonomiskt relevant hantering av koncessionsplikten för anslutningsledningar från elproduktionsanläggningar. Utredningen anser att föreslagna lättnader i administrationen kan göras utan att någon risk för rättssäkerheten uppkommer. Energinätsutredningens förslag har tillkommit mot bakgrund av Nätanslutningsutredningens betänkande.

6.2 Krav i fråga om leveranssäkerhet

Regeringens förslag: I fråga om ledningar som i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el ska regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten få meddela föreskrifter om undantag från de skyldigheter som en nätkoncessionshavare har

- att årligen upprätta en risk- och sårbarhetsanalys och en åtgärdsplan avseende leveranssäkerheten i elnätet, samt
- att informera elanvändarna om leveranssäkerheten i elnätet och om rätten till avbrottsersättning och skadestånd enligt 10 och 11 kap. ellagen (1997:857).

Nätanslutningsutredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. Utredningen har föreslagit att det införs en möjlighet för Energimarknadsinspektionen att medge befrielse för innehavaren av en

nätkoncession för linje från bl.a. de aktuella skyldigheterna, förutsatt att koncessionen avser en ledning som är avsedd för inmatning av el från en elproduktionsanläggning. Utredningen har vidare föreslagit en möjlighet till befrielse från åtgärdskravet vid avbrott.

Energinätsutredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens i fråga om skyldigheter som en nätkoncessionshavare har att årligen upprätta en risk- och sårbarhetsanalys och en åtgärdsplan avseende leveranssäkerheten i elnätet samt att informera elanvändarna. Utredningen har föreslagit att undantag ska kunna föreskrivas även i fråga om skyldighet att rapportera elavbrott. Utredningen har vidare föreslagit att nätmyndigheten, om det finns särskilda skäl, ska få meddela undantag från skyldigheten att avhjälpa avbrott i elförsörjningen inom tjugofyra timmar efter ansökan av en koncessionshavare för linje eller produktionsområde vars ledningar i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* har avstyrkt Nätanslutningsutredningens förslag och anfört bl.a. att kammarrätten inte ser att gällande bestämmelser om nätkoncession hindrar en expansiv utbyggnad av förnybar elproduktion. Övriga remissinstanser har tillstyrkt eller inte haft något att erinra mot utredningarnas förslag.

Skälen för regeringens förslag

Leveranssäkerhet

År 2005 infördes en rad bestämmelser i ellagen vilka syftar till att skapa drivkrafter för en leveranssäker elöverföring och undvika att framtida svåra väderförhållanden leder till allvarliga konsekvenser (prop. 2005/06:27, bet. 2005/06:NU6, rskr. 2005/06:96, SFS 2005:1110).

Underlag och information om leveranssäkerhet

I 3 kap. 9 c–9 e §§ finns bestämmelser om underlag och information om leveranssäkerhet. Nätanslutningsutredningen och Energinätsutredningen har föreslagit att det ska bli möjligt att fall göra undantag från vissa av dessa bestämmelser.

Den som bedriver nätverksamhet med stöd av en nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt eller nätkoncession för område är enligt 3 kap. 9 c § ellagen skyldig att årligen upprätta dels en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, dels en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet ska förbättras. Risk- och sårbarhetsanalysen och åtgärdsplanen ska ges in till Energimarknadsinspektionen (jfr avsnitt 8).

Av 3 kap. 9 d § ellagen framgår att den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt eller nätkoncession för område ska informera elanvändarna om leveranssäkerheten i elnätet och om rätten till avbrottsersättning och skadestånd enligt 10 och 11 kap.

Enligt 3 kap. 9 e § får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om bl.a. skyldighet att rapportera elavbrott till den myndighet som regeringen bestämmer.

Utrymme för undantag

Bestämmelserna om underlag och information om leveranssäkerhet tar sikte på leverans av el till elanvändare. Det finns i normalfallet få eller inga elanvändare anslutna till ledningar som byggts särskilt för att mata in el från produktionsanläggningar för förnybar el. När det gäller ledningar som byggts för att ansluta små produktionsanläggningar till det överliggande nätet kan värdet av att nätkoncessionshavaren fullgör inrapporteringskyldigheten vara litet och medföra en administrativ börda för företaget som inte står i proportion till samhällsnyttan. Enligt regeringens bedömning finns det mot denna bakgrund utrymme för att undanta ledningar vars huvudsakliga ändamål är att mata in el från produktionsanläggningar från informations- och rapporteringskraven.

En rapporteringsskyldighet i fråga om elavbrott är inte nödvändigtvis motiverad när det gäller ledningar för inmatning av förnybar el. Något krav på sådan rapportering ställs emellertid inte upp direkt i ellagen. Någon lagändring, som Energinätsutredningen har föreslagit, är därför inte motiverad. Däremot kan frågan beaktas vid utformningen av föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet i 3 kap. 9 e § ellagen.

Utformningen av bestämmelser om undantag

Nätanslutningsutredningen har föreslagit att undantag ska kunna medges av nätmyndigheten i enskilda fall. När det gäller undantag från kraven i 3 kap. 9 c och 9 d §§ bedömer emellertid regeringen, i likhet med Energinätsutredningen, att det är en lämpligare ordning att undantagen framgår direkt av föreskrifter. Värdet av att myndigheten gör en bedömning i varje enskilt fall står inte i proportion till handläggningskostnaderna. Det framstår som ändamålsenligt att reglera möjligheterna till undantag genom förordning eller mer detaljerade föreskrifter på myndighetsnivå. Det kan vara fråga om generella villkor som ska gälla för att en nätkoncessionshavare ska kunna åberopa undantagen eller om särskilda krav som ska vara uppfyllda för att en undantag ska föreligga i fråga om ett visst informations- eller rapporteringskrav.

Funktionskravet

Av 3 kap. 9 a § ellagen framgår att en nätkoncessionshavare ska se till att avbrott i överföringen av el till en elanvändare aldrig överstiger 24 timmar, om inte koncessionshavaren visar att avbrottet beror på ett hinder utanför koncessionshavarens kontroll som koncessionshavaren inte skäligen kunde förväntas ha räknat med och vars följderna koncessionshavaren inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

I 3 kap. 9 b § finns en bestämmelse om dispens från funktionskravet i 9 a §. Nätmyndigheten får i det enskilda fallet ge dispens från kravet i en

del av ett koncessionsområde om kravet är oskäligt betungande med hänsyn till koncessionshavarens ekonomiska situation eller om det finns synnerliga skäl. Dispens får ges i sammanlagt högst tre år. Prop. 2009/10:51

Dispens för förnybar el

Utredningarna har föreslagit att det ska införas särskilda möjligheter till undantag från funktionskravet i fråga om ledningar som matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. Regeringen bedömer emellertid att det är tveksamt om en sådan utvidgad dispensmöjlighet skulle underlätta för elproducenterna i någon nämnvärd omfattning.

Nätkoncessionshavaren måste i många fall antas ha ett särskilt starkt intresse av att avbrott i överföringen åtgärdas så snart som möjligt när det gäller ledningar som byggts för att mata in el från små produktionsanläggningar. Funktionskravet kan redan av den anledningen antas ha begränsad betydelse i sådana fall. Vidare finns, som nämnts ovan, i normalfallet få eller inga elanvändare anslutna till en sådan ledning.

När det finns elanvändare måste även deras intressen beaktas vid en eventuell utvidgning av dispenskravet. Som Energinätsutredningen (SOU 2009:2 s. 86) har framhållit bör undantag kunna medges endast om den elanvändare som är ansluten till aktuell nätkoncession innehar en anläggning där ett längre avbrott inte innebär någon större skada för den drabbade som t.ex. en övernattingsstuga vid en vandringsled eller ett förråd. Enligt regeringens bedömning innebär detta att utrymmet är mycket litet för att meddela dispens i sådana fall där ett undantag skulle kunna medföra verkliga besparingar för nätföretaget till gagn för producenter av förnybar el.

Det som nu har sagts medför sammantaget att ett nytt undantag från funktionskravet inte kan antas få någon verklig praktisk betydelse för att underlätta för produktionen av förnybar el. Regeringen finner därför inte skäl att föreslå några ändringar i ellagen i denna del.

6.3 Kravet på övervakningsplan

<p>Regeringens förslag: Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten ska få meddela föreskrifter om undantag från skyldigheten att upprätta en övervakningsplan i fråga om nätkoncessionshavare vars ledningar i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. En sådan föreskrift ska dock inte få avse ett nätföretag som ingår i en koncern vars samlade elnät har minst 100 000 elanvändare.</p>

Nätanslutningsutredningen förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag. Utredningen har föreslagit att det införs en möjlighet för Energimarknadsinspektionen att medge befrielse från skyldigheten att upprätta en övervakningsplan för innehavaren av en nätkoncession för linje förutsatt att koncessionen avser en ledning som är avsedd för inmatning av el från en elproduktionsanläggning.

Energinätsutredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens.

Remissinstanserna: *Kammarrätten i Stockholm* har avstyrkt Nätanslutningsutredningens förslag och anfört bl.a. att kammarrätten inte ser att gällande bestämmelser om nätkoncession hindrar en expansiv utbyggnad av förnybar elproduktion. Övriga remissinstanser har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot utredningarnas förslag.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 17 § ellagen ska den som har nätkoncession upprätta en övervakningsplan och se till att planen följs. Av övervakningsplanen ska det framgå vilka åtgärder som ska vidtas för att motverka diskriminerande beteende gentemot övriga aktörer på elmarknaden. I planen ska särskilt anges de särskilda skyldigheter som de anställda har för att detta mål ska uppnås. Koncessionshavaren ska årligen upprätta en rapport över de åtgärder som vidtagits enligt planen. Rapporten ska offentliggöras samt ges in till Energi-marknadsinspektionen.

Kravet på övervakningsplan ska ses mot bakgrund av artikel 15.2 d i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG (EUT L 176, 15.7.2003, s. 37, Celex 32003L0054). Enligt direktivet ska vissa nätföretag, som ingår i koncerner, vara skyldiga att upprätta en övervakningsplan. En medlemsstat har emellertid möjlighet att besluta om undantag för koncerner som har mindre än 100 000 anslutna kunder eller levererar till små, enskilda system.

Skyldigheten att upprätta en övervakningsplan måste antas vara betungande för små nätföretag vars ledningar används för inmatning av förnybar el. När ett sådant företag inte ingår i samma koncern som ett företag som bedriver produktion av eller handel med el saknas starka skäl för att kräva att en övervakningsplan upprättas. Också i fall när det finns en koncerngemenskap med ett litet produktionsföretag kan det vara motiverat att göra undantag, i synnerhet om koncernens samlade elnät har få eller inga anslutna elanvändare.

I likhet med vad som föreslås gälla för undantag från kraven på underlag och information om leveranssäkerhet bör de närmare förutsättningarna regleras i förordning eller myndighetsföreskrifter.

6.4 Krav på årsrapport

Energinätsutredningen har även föreslagit att det nya normgivningsbemyndigandet ska göra det möjligt att föreskriva undantag från kravet att årligen sammanställa och inrapportera en årsrapport till nätmyndigheten. Regeringen delar utredningens bedömning att ett sådant undantag kan vara motiverat. Skyldigheten att redovisa en årsrapport följer emellertid inte direkt av ellagen utan framgår av bestämmelser i förordningen (1995:1145) om redovisning av nätverksamhet, som innehåller närmare föreskrifter om redovisning och revision enligt 3 kap. 2 § respektive 5 § första stycket ellagen. Förordningen har beslutats av regeringen med stöd av bemyndiganden i 3 kap. 4 § och 5 § tredje

6.5 Bindande besked

Regeringens förslag: Nätmyndigheten ska i det enskilda fallet få meddela ett bindande besked om huruvida en ledning eller ett nätföretag omfattas av föreskrifter om undantag. Ett sådant besked ska kunna förenas med villkor. Dessa ska framgå av beskedet.

Energinätsutredningens förslag: Överensstämmer i stort med regeringens.

Remissinstanserna har tillstyrkt eller inte haft något att invända mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag

Behovet av förhandsbesked

Förslaget i propositionen innebär att en nätkoncessionshavare inte behöver ansöka om undantag från kraven på underlag och information om leveranssäkerhet eller övervakningsplan. I stället ska det framgå av förordning eller myndighetsföreskrifter om ett undantag är tillämpligt. Föreskrifterna bör få en sådan utformning att det i de allra flesta fall inte finns några tveksamheter i frågan om ett undantag är tillämpligt i det enskilda fallet. Det kan emellertid uppkomma situationer där det finns utrymme för osäkerhet. Med hänsyn till de kostnader som kan uppkomma för en nätkoncessionshavare som i onödan upprättar exempelvis en övervakningsplan framstår det som motiverat att införa en möjlighet för nätkoncessionshavaren att i förväg få säkert besked om huruvida en föreskrift om undantag är tillämplig i det enskilda fallet. En motsvarande möjlighet finns när det gäller undantag från kravet på nätkoncession.

Bestämmelsernas utformning

I 2 kap 4 § tredje stycket ellagen föreskrivs att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten i det enskilda fallet får meddela ett bindande besked om huruvida en eller flera elektriska starkströmsledningar omfattas av föreskrifter om undantag från kravet på nätkoncession. En ansökan om ett bindande besked får göras såväl av den som avser att bygga en ledning som av den som använder en ledning (prop. 2001/02:143 s. 141). Av paragrafens fjärde stycke framgår att en ansökan även får göras av innehavaren av nätkoncessionen för det område där ledningen eller ledningarna är belägna. Regeringen har i 2 § elförordningen (1994:1250) bemyndigat Energimarknadsinspektionen att pröva ärenden om bindande besked.

Bestämmelsen i 2 kap. 4 § tredje stycket ellagen kan tjäna som förebild när det gäller undantag från kraven på underlag och information om

leveranssäkerhet eller övervakningsplan. Det bör således vara möjligt för innehavaren av en ledning eller den som avser bygga en ledning att ansöka om bindande besked i frågan om ledningen omfattas av föreskrivna undantag från krav i fråga om leveranssäkerhet. På motsvarande sätt bör en ansökan som gäller undantag från kravet på övervakningsplan kunna göras av den som bedriver nätverksamhet eller avser inleda sådan verksamhet. *Lagrådet* har anfört att det bör övervägas om det inte direkt av författningstexten ska framgå vilka som kan ansöka om förhandsbesked. Regeringen bedömer att ett sådant förtydligande kan underlätta handläggningen hos nätmyndigheten.

Det är, till skillnad från vad som gäller i fråga om nätkoncession, inte nödvändigt att prövningen ska kunna förbehållas regeringen som enda instans. Det bör således direkt av lagen framgå att det är nätmyndigheten som prövar en ansökan om bindande besked.

Beskedets giltighet

Lagrådet har, med hänvisning till att ett meddelat förhandsbesked är att se som ett sådant för den enskilde gynnande förvaltningsbeslut vilket som regel inte utan att särskild föreskrift finns härom kan ändras eller omprövas, anfört att det i lagtexten särskilt bör föreskrivas att beslutsmyndigheten får förena förhandsbeskedet med villkor. Regeringen delar *Lagrådets* uppfattning att det ligger ett värde i att förtydliga författningstexten i detta avseende. Enligt regeringens mening framstår det som naturligt att beskedet gäller endast så länge de förutsättningar som lagts till grund för nätmyndighetens bedömning föreligger oförändrade. Det bör därför uttryckligen framgå av beskedet vilka dessa förutsättningar är.

Det kan enligt *Lagrådet* vidare ifrågasättas om man inte i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör överväga att närmare reglera möjligheten att återkalla ett förhandsbesked.

Som nyss anförts bör det bindande beskedet gälla endast så länge de förutsättningar som det grundats på föreligger oförändrade. Det får antas att det i de flesta fall inte kommer att vara förenat med några särskilda svårigheter att avgöra när ett bindande besked har förlorat sin giltighet, förutsatt att nätmyndigheten lämnat tydliga uppgifter om grunderna för beskedet. Skulle nätmyndigheten och ett nätföretag i undantagsfall ha olika uppfattning i frågan, kan det bli aktuellt att meddela ett föreläggande enligt 12 kap. 3 § första stycket ellagen. Ett sådant beslut kan överklagas. Det finns sålunda redan med stöd av befintliga bestämmelser utrymme för att få frågan om beskedet fortfarande gäller prövad av nätmyndigheten och ytterst av förvaltningsdomstol. Det kan också noteras att det inte finns några bestämmelser om återkallelse av ett bindande besked enligt 2 kap. 4 § tredje stycket ellagen. Sammanfattningsvis bedömer regeringen att det inte finns skäl att närmare reglera möjligheten att återkalla ett bindande besked.

Överklagande

I ellagen finns inga bestämmelser om överklagande av förhandsbesked enligt 2 kap. 4 § tredje stycket. Regeringen har i stället, med stöd av

13 kap. 5 § andra stycket ellagen, meddelat föreskrifter om överklagande i elförordningen. Energimarknadsinspektionens beslut om bindande besked får överklagas hos regeringen. Skäl talar för att samma ordning bör gälla i fråga om bindande besked enligt de nya föreskrifterna som i fråga om besked om undantag från kravet på nätkoncession. Regeringen avser sålunda att föreskriva att nätmyndighetens bindande besked får överklagas hos regeringen.

Prop. 2009/10:51

7 Information om elpriser

Regeringens förslag: Nätmyndighetens föreläggande för en elleverantör att rätta felaktiga uppgifter som rapporterats till nätmyndighetens webbplats Elpriskollen ska gälla omedelbart.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Hovrätten över Skåne och Blekinge, Domstolsverket, Konsumentverket, Statens energimyndighet, Affärsverket svenska kraftnät, Svensk Energi, Oberoende elhandlare och Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO)* har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Elsäkerhetsverket avstyrker förslaget och anser att kravet på rätts-säkerhet, dvs. rätten att få sin sak prövad i domstol, väger tyngre än konsumentens och ytterst samhällets krav på att rätt uppgifter tillhandahålls av elhandlaren.

Sveriges advokatsamfund avstyrker förslaget. Samfundet anser att det av beredningsunderlaget inte framgår att elhandlare agerar på ett sätt som motiverar lagändringen, eller att ett förändrat beteende hos elhandlare kan förutspås. Något material som pekar på konsumenternas tveksamma inställning till myndighetens information har inte heller presenterats. Samfundet anser också att det är tveksamt om den föreslagna ändringen står i proportion till de högst teoretiska vinster som förslaget möjligen medför.

Skälen för regeringens förslag: Ett av huvudsyftena med den omreglering av elmarknaden som genomfördes under 1990-talet var att införa konkurrens på marknaden. För att en konkurrensutsatt marknad ska fungera tillfredsställande krävs bl.a. att kunderna är aktiva på marknaden vilket i sin tur kräver att kunderna har kunskap om framför allt priser men också övriga villkor som gäller för den vara eller tjänst som bjuds ut på marknaden.

I syfte att underlätta för kunderna att agera på elmarknaden började Konsumentverket att på sin webbplats publicera information om priser och övriga villkor som elleverantörerna tillämpar. Denna information byggde emellertid på att elleverantörerna frivilligt lämnade sådana uppgifter till Konsumentverket, vilket ledde till att den samlade informationen sällan var fullständig.

För att råda bot på detta problem föreslog den dåvarande regeringen att elleverantörernas uppgiftslämnande skulle bli obligatoriskt. Förslaget lades fram i propositionen Åtgärder för att stärka kundernas ställning på

energimarknaden, m.m. (prop. 2005/06:158). Riksdagen godkände regeringens förslag (bet. 2005/06:NU18, rskr. 2005/06:346), varefter den nya regleringen trädde i kraft den 1 januari 2007.

Regleringen, som är intagen 8 kap. 11 b § ellagen (1997:857), innebär följande. En elleverantör är skyldig att lämna uppgift om de priser och leveransvillkor som han tillämpar för leverans av el till elanvändare. Uppgifterna ska lämnas till den myndighet som enligt 1 kap. 7 § ellagen är utsedd att vara nätmyndighet. För närvarande har Energimarknadsinspektionen (EI) den funktionen.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela närmare föreskrifter om elleverantörens skyldigheter.

Regeringen bemyndigade, med stöd av detta bemyndigande, nätmyndigheten att meddela föreskrifter om elleverantörers uppgiftsskyldighet. Bemyndigandet finns intaget i 15 a § 3 elförordningen (1994:1250).

Sådana föreskrifter meddelades av Statens energimyndighet, som vid tidpunkten var nätmyndighet enligt ellagen, i Statens energimyndighets föreskrifter om elleverantörers skyldighet att lämna uppgift om priser och leveransvillkor som tillämpas mot elanvändare (STEMFS 2007:8). Föreskrifterna omfattar bara priser och villkor som tillämpas gentemot elanvändare som är konsumenter. Föreskrifterna trädde i kraft den 1 januari 2008.

EI har inrättat en webbplats, dit alla elleverantörer ska rapportera sina uppgifter på elektronisk väg. Denna webbplats benämns Elpriskollen. Genom att gå in på denna webbplats kan elanvändare lätt få tillgång till de priser och villkor som olika elleverantörer tillämpar på elmarknaden.

Det har nu förekommit att elleverantörer har rapporterat uppgifter om sina priser som inte är fullt ut korrekta. Vissa elleverantörer har nämligen i kampanjerbjudanden erbjudit kunder som köper en dator ett elpris som är betydligt lägre än det som elleverantören generellt tillämpar. Detta reducerade elpris rapporteras sedan till Elpriskollen utan att det framgår att priset bara gäller för de elkunder som vid ett givet tillfälle köper en dator.

Detta medför att en sådan elleverantör framstår som mera fördelaktig på Elpriskollen än vad som egentligen är fallet. Kunder som på grund av denna felaktiga prisuppgift hos Elpriskollen tecknar leveransavtal med elleverantören får inte det elpris som har angivits där utan det betydligt högre pris som elleverantören tillämpar generellt. Kunden har alltså blivit missledd av den felaktiga uppgiften.

Detta hotar naturligtvis att påverka kundernas tilltro till de uppgifter som lämnas av elleverantörerna till Elpriskollen.

EI har, enligt 12 kap. 1 § andra stycket ellagen, tillsynsansvaret för bl.a. den nu aktuella skyldigheten. Om en elleverantör rapporterar felaktiga uppgifter till Elpriskollen kan EI därför, med stöd av 12 kap. 3 § ellagen, förelägga elleverantören att vidta rättelse. Ett sådant föreläggande får förenas med vite.

Enligt 13 kap. 5 § ellagen kan en elleverantör överklaga ett sådant föreläggande till allmän förvaltningsdomstol. Handläggningen av ett sådant överklagande kan ta ganska lång tid, särskilt om överklagande sker i flera instanser. Det är först då ärendet avgjorts i sista instans, som

ett föreläggande vinner laga kraft, givetvis under förutsättning att föreläggandet fastställs efter överklagandet.

Under denna tid har elleverantören ingen skyldighet att rätta den felaktiga uppgiften som alltså kommer att stå kvar på Elpriskollen. Detta i sin tur leder till att de elanvändare som under denna långa tid går in på Elpriskollen riskerar att bli vilseledda, vilket som nyss nämnts kan leda till att kundernas förtroende för Elpriskollen undermineras.

För att råda bot på detta dilemma bör ellagens föreskrifter kompletteras med en bestämmelse om att EI:s förelägganden i dessa fall ska gälla omedelbart.

Elsäkerhetsverket har i sitt remissvar avstyrkt förslaget och anfört att kravet på rättssäkerhet, dvs. rätten att få sin sak prövad i domstol, väger tyngre än konsumentens och ytterst samhällets krav på att rätt uppgifter tillhandahålls av elhandlaren.

Regeringen delar inte denna bedömning. Den fråga det handlar om i detta fall är för elleverantören inte en fråga som är av grundläggande och ingripande betydelse för elleverantören och hans verksamhet. Som har beskrivits ovan kan felaktiga uppgifter som ligger kvar under lång tid, kanske i flera år, leda till att ett betydande antal elanvändare blir missledda att teckna leveransavtal under felaktiga förutsättningar, vilket naturligtvis rubbar elanvändarnas förtroende för de uppgifter som elleverantörerna lämnar om sina priser och övriga leveransvillkor. Regeringen anser därför att intresset av att undvika att sådana situationer uppstår väger tyngre än elleverantörens intresse att få en fråga av denna typ prövad i domstol innan han vidtar rättelse. Dessutom bör beaktas att allmän förvaltningsdomstol, dit ett av EI beslutat föreläggande får överklagas, alltid kan meddela inhibition om EI:s föreläggande skulle te sig tveksamt.

8 Risk- och sårbarhetsanalyser

Regeringens förslag: Endast en redovisning baserad på den risk- och sårbarhetsanalys och den åtgärdsplan som avses i 3 kap. 9 c § ellagen (1997:857) ska ges in till nätmyndigheten.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Hovrätten över Skåne och Blekinge, Länsrätten i Södermanlands län, Domstolsverket, Energimarknadsinspektionen, Elsäkerhetsverket, Krisberedskapsmyndigheten, Svensk Energi, Oberoende elhandlare, SERO, Hyresgästföreningen, SABO, Lantbrukarnas Riksförbund och Villaägarnas Riksförbund* har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran.

Statens energimyndighet tillstyrker förslaget och framhåller att det är angeläget att samordning sker mellan flera myndigheters intressen av risk- och sårbarhetsanalysens utformning. Energimyndigheten framhåller också att den föreslagna redovisningen inte bara bör vara utformad som en sammanfattning utan i sig ge möjlighet till vidare analys.

Skälen för regeringens förslag: Som ett led i en strävan att öka leveranssäkerheten på elnäten infördes den 1 januari 2006 en skyldighet för innehavare av nätkoncession (nätföretag) att upprätta risk- och sårbarhetsanalyser.

Skyldigheten infördes efter förslag i regeringens proposition Leveranssäkra elnät (prop. 2005/06:27). Regeringens förslag godkändes av riksdagen (bet. 2005/06:NU6, rskr. 2005/06:96).

Skyldigheten, som är reglerad i 3 kap. 9 c § ellagen (1997:857), gäller den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt eller nätkoncession för område. I praktiken gäller skyldigheten för innehavare av regionledning och innehavare av lokalnät. Innehavaren av stamnätet, dvs. Affärsverket svenska kraftnät, omfattas alltså inte av skyldigheten.

Den som omfattas av skyldigheten ska årligen upprätta dels en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, dels en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet ska förbättras. De två dokumenten ska ges in till den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen har i 13 § elförordningen (1994:1250) förordnat att dokumenten ska ges in till nätmyndigheten enligt 1 kap. 7 § ellagen, som för närvarande är Energimarknadsinspektionen (EI).

Den nya regleringen är också kompletterad med ett bemyndigande i 3 kap. 9 e § 1 ellagen. Där föreskrivs att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om innehåll i och offentliggörande av analyser och åtgärdsplaner enligt 9 c §.

Med stöd av detta bemyndigande har regeringen i 15 § 3 elförordningen bemyndigat nätmyndigheten att meddela föreskrifter om innehållet i risk- och sårbarhetsanalyser och åtgärdsplaner enligt 3 kap. 9 c § ellagen samt om offentliggörandet av dessa.

Det har nu visat sig att dessa risk- och sårbarhetsanalyser och åtgärdsplaner blir mycket omfattande, vilket leder till att nätmyndigheten inte har möjlighet att gå igenom och granska alla analyser och planer. Det är heller inte nödvändigt för nätmyndigheten att få del av hela analysen och planen från ett nätföretag. Det är för nätmyndigheten tillräckligt att nätföretagen redovisar vissa väsentliga uppgifter ur analysen och planen och att resten av analysen och planen hålls tillgänglig för nätmyndigheten.

Bestämmelsen i 3 kap. 9 c § ellagen bör därför ändras på så sätt att endast en redovisning baserad på analysen och planen ska ges in till nätmyndigheten i stället för hela analysen och planen.

För att detta ska bli möjligt måste nätmyndigheten bemyndigas att meddela föreskrifter om hur analyserna och planerna ska redovisas för myndigheten. Med nuvarande utformning av bemyndigandet i 3 kap. 9 e § 1 ellagen är detta inte möjligt, eftersom utformningen bara innebär ett bemyndigande att meddela föreskrifter om innehållet i och offentliggörande av analysen och planen.

Utformningen bör därför ändras så att regeringen kan bemyndiga nätmyndigheten att även meddela föreskrifter om redovisning av analysen och planen.

9.1 Inledning

Förslagen i propositionen är följande. I avsnitt 6.2 föreslås att det ska vara möjligt för vissa nätkoncessionshavare att få undantag från att årligen upprätta en risk- och sårbarhetsanalys och en åtgärdsplan samt att lämna information om leveranssäkerhet och rätten till avbrottsersättning och skadestånd. I avsnitt 6.3 föreslås att det ska vara möjligt för vissa nätkoncessionshavare att få undantag från kravet att upprätta en övervakningsplan. I avsnitt 6.5 föreslås att nätmyndigheten ska ha möjlighet att lämna bindande förhandsbesked avseende frågorna i avsnitten 6.2 och 6.3. I avsnitt 4.2 föreslås att små produktionsanläggningar under vissa förutsättningar kan undantas från kravet att betala för sin inmatning. I avsnitt 7 föreslås att nätmyndighetens föreläggande att rätta felaktiga uppgifter som rapporteras till webbplatsen Elpriskollen ska gälla omedelbart. Slutligen i avsnitt 8 föreslås att endast en redovisning baserad på risk- och sårbarhetsanalysen och åtgärdsplanen ska ges in till nätmyndigheten.

9.2 Ekonomiska konsekvenser

9.2.1 Nätföretagen

Nätföretagen som innehar ledning med nätkoncession för linje som i huvudsak matar in el från förnybar elproduktion kommer att få möjlighet till väsentliga lättnader av administrativa krav enligt ellagen och detta innebär därmed kostnadsminskningar för nätföretagen. De förslag som innebär administrativa lättnader för nätföretagen är förslaget om möjlighet att få undantag från att årligen upprätta en risk- och sårbarhetsanalys och en åtgärdsplan. Vidare förslaget att lämna information om leveranssäkerhet och rätten till avbrottsersättning och skadestånd. Slutligen förslaget om att det ska vara möjligt för vissa nätföretag att få undantag från kravet att upprätta en övervakningsplan.

Vad gäller kostnaderna för de tre ovan uppräknade kraven för nätföretagen är det enligt NUTEK:s mätningar av näringslivets administrativa kostnader för energiområdet år 2007 en sammanlagd administrativ kostnad om ca 74 000 000 kr för nätföretagen att administrera dessa uppgifter. En försiktig uppskattning är därför att varje nätföretag som är undantaget från alla tre kraven kommer att minska sina kostnader med minst 60 000 kr per år.

Vidare ska små elproducenter som kan leverera en effekt om maximalt 43,5 kW och som har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere och som under ett kalenderår har tagit ut mer el från elsystemet än man har matat in på systemet (nettoanvändare) inte betala någon avgift för denna inmatning. Konsekvensen av att undanta dessa små producenter från avgiften för att mata in el på system kommer inte innebära något ökad kostnad för nätföretagen totalt sett eftersom nätföretaget kan ta ut denna kostnad på det resterande kundkollektivet.

Vad gäller förslaget i avsnitt 4.2 berör detta inte primärt elproducenter. Regleringen gäller i stället elanvändare som kompletterar sitt uttag av el från det nationella elsystemet med egen elproduktion, i allmänhet från solcellsanläggningar eller enstaka små vindkraftverk. Det eventuella överskott från den egna produktionen som då och då kan uppstå matar dessa elanvändare in på det nationella elsystemet utan ersättning. Genom förslaget öppnas nu möjligheten för dessa elanvändare att få betalt för sin inmatning av överskottselen. I praktiken kommer denna försäljning troligtvis att ske till elanvändarens elleverantör varigenom elanvändaren alltså bara får en reducerad kostnad för den el han tar ut från det nationella elsystemet.

Den inverkan på marknaden för produktion av el som förslaget kan innebära är inte mätbar och någon snedvridning av konkurrensen uppstår alltså inte.

9.2.3 Övriga kunder på nätet

I och med att en kategori av kunder på nätet helt blir undantagen från kravet att betala för sin inmatning så kan konsekvensen bli en ökad nättariff för de övriga kundkollektivet i och med att den ökade kostnaden för nätföretaget kan komma att slås ut på de övriga kunderna på nätföretagets nät. Denna kostnad torde dock bli ytterst marginell eftersom kostnaderna kommer att slås ut på samtliga kunder inom redovisningsområdet.

9.2.4 Systemansvariga myndigheten

Inga konsekvenser för den systemansvariga myndigheten har kunnat påvisas.

9.2.5 Nätmyndigheten

Förslagen att vissa nätföretag ska ha möjlighet att få undantag från att årligen upprätta en risk- och sårbarhetsanalys och en åtgärdsplan, förslaget om att det ska vara möjligt för vissa nätföretag att få undantag från kravet att upprätta en övervakningsplan samt att endast en redovisning baserad på risk- och sårbarhetsanalysen och åtgärdsplanen ska ges in till nätmyndigheten innebär att vissa arbetsuppgifter kommer att kräva mindre resurser för nätmyndigheten. Förslaget att det ska vara möjligt att ansöka hos nätmyndigheten om ett bindande besked om ett nätföretag är undantagen kraven i 3 kap. 9 c, 9 d och 17 §§ innebär att nya arbetsuppgifter tillkommer nätmyndigheten. Regeringens bedömning är dock att dessa förslag inte har någon inverkan på nätmyndighetens resurser i sin helhet utan endast innebär att nätmyndigheten får omfördela sina resurser.

Förslaget om att ett föreläggande som avser en elleverantörs skyldighet enligt 8 kap. 11 b § ska gälla omedelbart torde inte innebära några nya direkta ekonomiska konsekvenser för nätföretagen eftersom nätföretagen redan i dag är skyldiga att följa ett föreläggande i frågan. Elföretaget har även möjlighet att hos länsrätten ansöka om inhibition av ett föreläggande som gäller omedelbart.

Förslaget torde inte påverka konkurrensen på elleverantörernas marknad.

9.3 Övriga konsekvenser

De presenterade åtgärderna bedöms inte ha några konsekvenser för den kommunala självstyrelsen, för sysselsättningen och den offentliga servicen, för brottsligheten eller det brottsförebyggande arbetet, för jämställdheten mellan kvinnor och män eller för möjligheterna till att uppnå de integrationspolitiska målen.

3 kap.

9 c § Den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt eller nätkoncession för område ska årligen upprätta

1. en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, och

2. en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet ska förbättras.

En redovisning baserad på risk- och sårbarhetsanalysen och åtgärdsplanen ska ges in till nätmyndigheten.

Ändringen i *andra stycket* innebär att endast en redovisning baserad på risk- och sårbarhetsanalysen respektive åtgärdsplanen ska ges in i stället för hela analysen respektive planen.

Vad gäller det övriga innehållet i analysen och planen har nätmyndigheten, med stöd av 12 kap. 2 § ellagen, rätt att på begäran få ta del av det.

Dessutom anges nu uttryckligen att redovisningen ska ges in till nätmyndigheten i stället för till den myndighet som regeringen bestämmer.

Frågan har berörts i avsnitt 8.

9 e § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehåll i samt redovisning och offentliggörande av analyser och åtgärdsplaner enligt 9 c §,

2. information till elanvändarna enligt 9 d §, och

3. skyldighet att rapportera elavbrott till den myndighet som regeringen bestämmer.

I *punkten 1* utvidgas nu bemyndigandet till att omfatta också redovisning av de analyser och planer som nämns där.

Frågan har berörts i avsnitt 8.

18 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 9 c och 9 d §§ i fråga om ledningar som i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el.

Av paragrafen, som är ny, framgår att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 9 c och 9 d §§ i fråga om ledningar som i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. I 9 c § finns bestämmelser om skyldighet för nätkoncessionshavare att årligen upprätta en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet och en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet ska förbättras. Kraven i 9 d § gäller information till elanvändare om leveranssäkerheten i elnätet och om rätt till avbrottsersättning och skadestånd.

Med förnybar el avses här detsamma som i lagen (2003:113) om elcertifikat. Prop. 2009/10:51

Paragrafen har behandlats i avsnitt 6.2.

19 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 17 § i fråga om nätkoncessionshavare vars ledningar i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. En sådan föreskrift får dock inte avse nätföretag som avses i 1 b § första stycket.

Enligt paragrafen, som är ny, får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten meddela föreskrifter om undantag från kraven i 17 § om nätkoncessionshavarens ledningar i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. Med förnybar el avses här detsamma som i lagen (2003:113) om elcertifikat.

Kraven i 17 § innebär att den som bedriver nätverksamhet ska upprätta en övervakningsplan som säkerställer att verksamheten bedrivs på ett icke-diskriminerande sätt gentemot övriga aktörer på elmarknaden. Bestämmelsen gäller alla nätföretag men har särskild betydelse när det gäller företag som ingår i koncerner som också bedriver produktion av eller handel med el. Undantag från kravet på övervakningsplan bör till en början komma i fråga när det gäller små nätföretag som inte ingår i sådana koncerner. Det kan vidare bli aktuellt att undanta nätföretag som visserligen ingår i en sådan koncern men där nätverksamheten är av underordnad betydelse i förhållande till produktion eller handel.

Av paragrafens andra mening följer att föreskrifter om undantag inte får avse företag som bedriver nätverksamhet och som ingår i en koncern vars samlade elnät har minst 100 000 elanvändare. Detta ska ses mot bakgrund av Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/54/EG av den 26 juni 2003 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om upphävande av direktiv 96/92/EG (det s.k. elmarknadsdirektivet). Kravet på övervakningsplan har införts med anledning av artikel 15.2 i elmarknadsdirektivet. Direktivet tillåter att undantag görs när det gäller koncerner som har mindre än 100 000 anslutna kunder eller levererar till små, enskilda system.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 6.3.

20 § Nätmyndigheten får i det enskilda fallet, på ansökan av innehavaren av en ledning eller den som avser att bygga en ledning, meddela ett bindande besked om huruvida ledningen omfattas av föreskrifter om undantag enligt 18 §.

I paragrafen, som är ny, stadgas att nätmyndigheten i det enskilda fallet får meddela ett bindande besked om huruvida en ledning omfattas av de föreskrifter om undantag som regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela enligt 18 §. Ett sådant besked ska kunna meddelas på ansökan av innehavaren av en befintlig ledning eller den som avser att bygga en ledning.

Regeringen avser föreskriva att nätmyndighetens besked får överklagas hos regeringen.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 6.5. Den har utformats med beaktande av vad *Lagrådet* anfört i sitt yttrande.

21 § *Nätmyndigheten får i det enskilda fallet, på ansökan av ett företag som bedriver eller avser att bedriva nätverksamhet, meddela ett bindande besked om huruvida företaget omfattas av föreskrifter om undantag enligt 19 §.*

Av paragrafen, som är ny, framgår att nätmyndigheten i det enskilda fallet får meddela ett bindande besked om huruvida ett företag omfattas av föreskrifter om undantag från skyldigheten att upprätta en övervakningsplan. Ett sådant besked ska kunna meddelas på ansökan av såväl ett företag som bedriver nätverksamhet som ett företag som avser att bedriva sådan verksamhet.

Regeringen avser föreskriva att nätmyndighetens besked får överklagas hos regeringen.

Paragrafen har behandlats i avsnitt 6.5. Den har utformats med beaktande av vad *Lagrådet* anfört i sitt yttrande.

22 § *Ett bindande besked enligt 20 eller 21 § får förenas med villkor. Dessa ska framgå av beskedet.*

I paragrafen, som är ny, finns bestämmelser som rör giltigheten av ett bindande besked enligt 20 eller 21 §. Ett sådant besked ska gälla endast så länge de förutsättningar som lagts till grund för nätmyndighetens bedömning föreligger oförändrade. Av beskedet ska framgå vilka dessa förutsättningar är. Det är viktigt att nätmyndigheten i varje enskilt fall lämnar tydliga uppgifter om de villkor som ska gälla för beskedet.

Övervägandena finns i avsnitt 6.5. Paragrafen har tillkommit med anledning av *Lagrådets* yttrande.

4 kap.

10 § En innehavare av en produktionsanläggning som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt ska för överföring av el betala endast den del av avgiften enligt nättariffen som motsvarar den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på nätkoncessionshavarens nät. Innehavaren ska dessutom betala engångsavgift för anslutning.

Om flera sådana anläggningar som är belägna i närheten av varandra gemensamt matar in el på ledningsnätet, ska anläggningarna betraktas som separata anläggningar vid tillämpningen av denna paragraf.

En elanvändare som har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere och som producerar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt ska inte betala någon avgift för inmatningen. Detta gäller dock bara om elanvändaren under ett kalenderår har tagit ut mer el från elsystemet än han har matat in på systemet.

Twister i frågor som avses i första och tredje styckena prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter

det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress. Prop. 2009/10:51

I paragrafen införs nu ett nytt stycke som placeras som ett *tredje stycke*, varför det hittillsvarande tredje stycket blir fjärde stycket.

I det nya stycket införs en rätt för angiven typ av elanvändare/elproducent att undantas från skyldigheten att betala nätavgift för sin inmatning. Detta gäller om elanvändaren under ett kalenderår har tagit ut mer el från elsystemet än han har matat in på systemet. Det blir alltså först efter utgången av varje kalenderår som man kan konstatera om elanvändaren ska betala en nätavgift eller ej för sin inmatning.

Om det skulle uppstå tvist mellan nätföretaget och elanvändaren om huruvida nätavgift ska betalas eller ej kan tvisten, enligt ett tillägg i det nya fjärde stycket, prövas av nätmyndigheten. Vad gäller tolkningen av tidsfristsbestämmelsen hänvisas till regeringens proposition Energi-marknader i utveckling – bättre regler och tillsyn (prop. 2001/02:56), s. 64 och 59 f.

Elanvändarens skyldighet att betala nätavgift för sitt uttag av el påverkas inte av den nya regleringen.

Frågan har behandlats i avsnitt 4.2.

12 kap.

3 § En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande som avser elsäkerhet eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet eller som avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b § gäller omedelbart.

I *första stycket* regleras tillsynsmyndighetens befogenhet att meddela förelägganden.

I *andra stycket* anges att två typer av förelägganden gäller omedelbart. Det gäller förelägganden som avser elsäkerhet och driftsäkerheten hos det nationella elsystemet. Nu införs en tredje typ av förelägganden som ska gälla omedelbart, nämligen sådana som avser riktigheten av de uppgifter som elleverantören, enligt 8 kap. 11 b §, är skyldig att lämna till nätmyndigheten.

Innebörden är att även sådana förelägganden, som alltså avser rättelse av felaktigt lämnade uppgifter, gäller omedelbart, dvs. utan hinder av att föreläggandet överklagas. Om så sker kan dock allmän förvaltningsdomstol, dit överklagande ska ske, med stöd av 28 § förvaltningsprocesslagen (1971:291) förordna att föreläggandet tills vidare inte ska gälla. Frågan har behandlats i avsnitt 7.

Sammanfattning av Nätanslutningsutredningens betänkande

Nätanslutningsutredningen har enligt direktiven som övergripande målsättning att främja utvecklingen av produktion av förnybar el. Elcertifikatssystemet är helt avgörande för mängden tillkommande förnybar el i Sverige. Det ligger inte inom denna utrednings uppdrag att utvärdera elcertifikatssystemet. Däremot bedöms de förslag som utredningen lägger leda till gynnsammare förutsättningar för den förnybara elproduktionen. Indirekt kan detta leda till en ökad produktion eftersom introduktionen av förnybar el kan ske till en lägre samhälls-ekonomisk kostnad vilket kan öka acceptansen för att utöka elcertifikatssystemet.

Utredningens förslag kan förväntas leda till:

- **Mer egenproducerad elektricitet:** Utredningen föreslår att små kraftverk, mindre än 63 ampere (vilket motsvarar en effekt av cirka 44 kW), kan anslutas utan krav på timmätning vilket leder till signifikant lägre kostnader.
- **Förenklad och snabbare nätanslutning av anläggningar för produktion av förnybar el:** Utredningen föreslår lättnader vad gäller koncessionshanteringen för elnät och administrativa riktlinjer för hur producenter av förnybar el ska komma överens med nätföretagen vid anslutning.
- **Mer samhällsekonomisk utbyggnad av produktionen av förnybar el:** Utredningen föreslår att dagens 1 500 kW-gräns för nedsatt nätavgift ersätts med en begränsning av nätavgiften till 3 öre per kWh. Motivet är att öka incitamenten till att välja det mest kostnadseffektiva kraftverket i stället för att optimera efter effektstorlek för att minimera nätavgiften. Förslaget om att i stället för 1 500 kW-gränsen införa en begränsning i nättariffen förväntas leda till att intresset för att bygga ut förnybar energi inte minskar drastiskt i glesbygd, utan kan fortsätta öka. Obligatoriska kanaltariffer och en definierad metod för beräkning av produktionsanläggningars påverkan på nätförluster ger incitament till att ansluta kraftverken i den samhällsekonomiskt rätta punkten i elnätet.
- **Mer samhällsekonomisk utbyggnad av elnäten:** Utredningen föreslår inrättandet av en elnätsinvesteringsfond. Denna leder till att nödvändiga nätinvesteringar för anslutning av förnybar el kan erhålla finansiering under förutsättning att de är samhällsekonomiska, dvs. lägsta kostnad per producerad kWh förnybar el. Detta bedöms leda till lägre kostnader för elkunderna.

Uppdraget (se kap.1)

Energianvändningen i världen består huvudsakligen av fossila bränslen. Historiskt sett har användningen aldrig tidigare ökat så snabbt som under de tre senaste åren. För att få en långsiktigt hållbar energiförsörjning är den utmaning som därmed ligger framför oss huvudsakligen att

kombinera en radikalt mer effektiv energianvändning med en mycket stark ökning av användandet av förnybara energislag.

Sveriges elförsörjning bygger idag på två starka ben, vattenkraften och kärnkraften. Sverige har mycket goda förutsättningar att i framtiden även kunna förlita sig på ett tredje starkt ben bestående av i huvudsak biobränslen och vindkraft. Denna utredning berör hur anslutningsreglerna för kraftverken i detta tredje ben ska kunna förbättras för att uppnå en rationell elförsörjning.

För att öka mängden förnybar elproduktion i den svenska energimixen har ett elcertifikatssystem införts. Det mesta talar idag för att detta system leder till att det investeras i ungefär så mycket ny förnybar produktion som det är designat för, dvs. i dagsläget 17 TWh till år 2016 jämfört med när systemet introducerades.

I denna utrednings direktiv är den första punkten att ”Utvärdera om det nuvarande regelverket för förnybar elproduktion skapar hinder för en storskalig utveckling och utbyggnad av den förnybara elproduktionen. Bedöms förändringar av regelverket krävas skall utredaren lämna sådana förslag”. Det absolut mest centrala regelverket för ”storskalig utveckling och utbyggnad av den förnybara elproduktionen” är därmed elcertifikatssystemets kvoter och övriga regler. Utredningen har dock tolkat direktiven som att nivån på mängden certifikatsberättigad produktion, vilken bestäms av certifikatssystemets detaljregler, är en politisk fråga vilken ligger utanför denna utrednings uppdrag. Om man med ”en storskalig utveckling och utbyggnad av den förnybara elproduktionen” menar mer än 17 TWh år 2016 så är det dock elcertifikatssystemets kvoter samt övriga regler som ska ändras.

Med hänvisning till den första punkten i utredningens direktiv är syftet med denna utredning inte att beakta mängden elproduktion kopplad till en ”storskalig utveckling och utbyggnad av den förnybara elproduktionen” utan snarare konkurrensen mellan olika installationer (vid en given total mängd) så att man får till en så rationell utbyggnad som möjligt. Utredningens syfte är därmed att få till en så samhällsekonomisk utbyggnad av den förnybara elproduktionen som möjligt. En möjlig konsekvens, som är osäker och kräver politiska beslut, är att en mer samhällsekonomisk utbyggnad kan leda till att det politiska intresset ökar för att tillåta ökade elcertifikatskvoter.

Förnybar elproduktion i Sverige (se kapitel 2)

År 2006 fanns det 1 916 anläggningar som erhöll elcertifikat, dvs. anläggningar för produktion av vindkraft, solel, småskalig vattenkraft och biobränslebaserad kraftvärme. Det totala antalet enheter var 2 288. Av anläggningarna var 1 847 mindre eller lika med 1,5 MW och av dessa var 229 mindre än eller lika med 50 kW.

För att aktörerna på marknaden ska investera i nya elproduktionsanläggningar krävs långsiktiga och stabila ekonomiska förutsättningar. Intäktssidan består av elpris och elcertifikatspris. Elpriset bedöms inte komma att sjunka. Däremot kommer elcertifikatspriset, med ett oförändrat elcertifikatssystem, att bli mycket lågt när utbyggnaden av ny certifikatberättigad elproduktion passerar 17 TWh. Detta motsvarar

dagens kvotnivå. Med ett mycket lågt certifikatspris kommer ingen elproduktion att byggas ut när 17 TWh har uppnåtts, förutsatt att inte elpriset ökar avsevärt. Om samhället eftersträvar en produktion av förnybar el som är större än 17 TWh är det därför viktigt att riksdagen i ett tidigt skede beslutar om ett nytt mål inom elcertifikatssystemet. Detta gäller för den betydande andel produktion av förnybar el där elpriset inte räcker som finansiering.

Utredningen har studerat gjorda potentialbedömningar och prognoser för hur stor utbyggnaden av ny produktion av förnybar el kan bli. Vad som i slutänden realiserats beror på de ekonomiska förutsättningarna. Elforsk bedömer att omkring 60 procent av bränslet för kraftvärmeproduktion i fjärrvärmesystem kommer att bestå av biobränslen år 2015, motsvarande en total produktion av 9 TWh el. På lång sikt visar prognoser och potentialbedömningar att kraftvärmerna, baserad på såväl biobränslen som naturgas, kommer att kunna stå för mellan 18 och 20 TWh el per år. Varken solceller, vågkraft eller geotermi bedöms komma in i det svenska kraftsystemet i någon större omfattning till år 2025. Energimyndigheten bedömer att vattenkraften totalt kan öka med 0,75 TWh till år 2015 och enligt deras prognoser kommer vindkraften att producera cirka 8,6 TWh år 2025. Det finns emellertid betydligt större potential att bygga ut vindkraften. Om alla planerade anläggningar över 25 MW realiserades så skulle den beräknade vindelproduktionen, bara från dessa anläggningar bli mellan 17 och 23 TWh.

Internationell jämförelse (se kap.3)

För att hämta inspiration har utredningen studerat hur de frågor som utredningen har att behandla hanteras i Spanien, Portugal, Tyskland och Storbritannien. Dessa länder uppvisar en stark utveckling vad gäller produktion av förnybar el. Jämförelsen i denna utredning har främst inriktats på vindkraft, då elnätsfrågor har speciell relevans just för denna teknik.

De studerade områdena där skillnaden mellan rådande svensk lagstiftning och den aktuella situationen i de fyra studerade länderna har varit mest framträdande är:

- **Ersättningsnivån:** Samtliga fyra studerade länder har högre ersättning för el producerad i vindkraftverk.
- **Nättariffer:** I de studerade länderna tillämpas inga nättariffer för produktion av förnybar el i vare sig Spanien, Portugal eller Tyskland. Detta är viktigt att notera när ersättningsnivåer i olika länder jämförs.
- **Ledningskoncessioner:** I alla de fyra analyserade länderna får vindkraftsproducenter själva bygga elledningarna inom vindparken samt mellan vindparken och transmissions-/distributionsnätet, dvs. det är inte nödvändigt att gå via ett nätföretag.
- **Övriga nätinvesteringar:** I de olika länderna råder skiftande detaljreglering för vilka förstärkningsåtgärder i elnäten som ska finansieras av elproducenter respektive nätföretag.

- **Krav på mätning för små anläggningar:** I Tyskland, Spanien och Portugal finns inga krav på att mindre anläggningar ska mäta och rapportera en gång i timmen. Ersättning för el producerad inom fastigheten är dock ofta så hög att det lönar sig att sälja denna el i stället för att använda den till att minska sin egen konsumtion.

Alla de fyra analyserade länderna har visat flexibilitet när det har gällt att kontinuerligt anpassa energipolicy, regler samt bestämmelser beroende på den tekniska och ekonomiska utvecklingen. Detta gäller dock även Sverige, vilket denna utredning är ett exempel på.

Elnätsinvesteringsfond (se kap. 4.1)

Det befintliga elnätet har kapacitet för att ta emot en betydande ökning av elproduktionen. Utredningen har emellertid funnit att det finns behov av att lösa vissa flaskhalsar i elnätet för att underlätta en samhällsekonomisk utbyggnad av elnäten. Detta berör främst områden med goda förutsättningar för förnybar elproduktion där den initiala kostnaden för nätförstärkning överstiger vad en enskild producent kan bära.

Utredningen föreslår därför att en elnätsinvesteringsfond skapas för att finansiera investeringar i elnätet för tillkommande förnybar elproduktion. Denna fond är tänkt att delfinansiera nätavgiften för anslutning av sådana anläggningar som uppfyller förutsättningarna för att tilldelas elcertifikat. Elproducenten ska själv stå för en del av nätavgiften för anslutning, utredningens förslag är att egenfinansieringen som utgångsläge ska vara 1,3 miljoner kronor per installerad megawatt.

Fonden finansieras via nätföretagen och fördelas efter deras respektive underliggande elkonsumtion hos slutkund. Fonden placeras som ett särskilt beslutsorgan hos en värmyndighet. Utredningen ser Energimyndigheten och Energimarknadsinspektionen som tänkbara värmyndigheter.

Förändringar avseende nätkoncession (se kap. 4.2)

Det finns olika omständigheter kring nätkoncessioner som försvårar introduktionen av förnybara energikällor. Det är t.ex. svårt att konkurrensutsätta utbyggnaden av nödvändig ledningskapacitet. Ibland leder en planerad utbyggnad till svårigheter för produktions- och nätföretag att komma överens om det tekniska utförandet av elnätsanslutningen för en elproduktionsanläggning. Om en elproducent själv vill bygga elnätet är det nödvändigt att bilda ett nätbolag och söka koncession. Detta för med sig rapporteringskrav och andra krav som bedöms leda till onödig administration i många fall. Tillståndsprocesserna för produktionsanläggningen och elnätet är inte samordnade, vilket leder till såväl ökade kostnader som att tiden från ansökan till idrifttagande blir onödigt lång. Utredningens målsättning med föreliggande förslag är att underlätta tillståndsprocessen och därmed sänka kostnaderna samt snabba upp hanteringen.

Med anledning av ovanstående föreslår utredningen att ett *undantag från kravet på nätkoncession* enligt ellagen införs för interna nät inom anläggningar för elproduktion. Det bör även införas en möjlighet för Energimarknadsinspektionen att godkänna *vissa lättnader avseende krav på en koncessionshavare*. Detta är ett första steg för att underlätta och öka förutsägbarheten för nya elproducenter, något som har framhållits som en av de viktigaste aspekterna för att åstadkomma en utbyggnad av produktionen av förnybar el. Som ett andra steg föreslår utredningen dessutom att Energinätsutredningen, som enligt utredningsdirektivet ska göra en översyn avseende koncessioner, analyserar lämpligheten i att genomföra en förändring i ellagen som ger möjlighet att bevilja *nätkoncession för enskild linje*.

För att underlätta tillståndprocessen för nya ledningar till förnybar elproduktion föreslår utredningen att en bestämmelse införs i ellagen som innebär att *Energimarknadsinspektionen endast prövar anläggningens och nätföretagets lämplighet* förutsatt att en annan instans har prövat och godkänt lämpligheten ur de övriga aspekter som ska prövas enligt ellagen. Utredningen föreslår även att Miljöprocessutredningen M2007:04, ges i uppdrag att *ytterligare se över möjligheterna att samordna miljöprövning och lokaliseringsfrågan* för elledning och elproduktionsanläggning i syfte att förenkla tillståndprocessen för nya elproduktionsanläggningar.

Administrativa riktlinjer vid nätanslutning (se kap.4.3)

Svensk Energi och Svensk Vindkraft har efter uppdrag från utredningen tagit fram branschgemensamma rekommendationer för att underlätta kontakten mellan nätföretag och elproducenter i processen med att ansluta en ny elproduktionsanläggning till nätet. Frågeställningarna är gemensamma oavsett vilken typ av elproduktion som kommer i fråga, därför har även SERO och LRF ställt sig bakom riktlinjerna. Resultatet, dokumentet *”Administrativa riktlinjer för nätanslutning”* (bilaga 3), ska ha en status som branschrekommendation. Utredningen uppmanar parterna att efter viss tid följa upp hur dokumentet fungerar samt hur det efterlevs och revideras vid behov.

Förslag om nättariffer och ändring av undantag för små elproducenter, den s.k. 1,5 MW-gränsen (se kap. 4.4 och 4.5)

Utredningen föreslår att den nuvarande reducerade nätavgiften för mindre elproduktionsanläggningar enligt ellagen 4 kap 10 § tas bort och ersätts med en begränsad avgift för överföring av el för all ny elproduktion som uppfyller förutsättningarna för att tilldelas elcertifikat. Avgiften för överföring av el för dessa begränsas till maximalt 3 öre per kWh plus fast kostnad för den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på koncessionshavarens nät, under 10 år. I de fall ordinarie tariff överskrider 3 öre per kWh återgår tariffen till ordinarie nivå efter 10 år från idrifttagande. Nättariffen fastställs av nätföretaget. Den ska enligt lagen vara skälig och det är Energimarknadsinspektionens

uppgift att övervaka att den är det. Begränsningen avser avgiften för överföring av el exklusive nätnytkoersättning.

Under en tidsperiod föreslår utredningen att övergångsbestämmelser införs för att inte avsevärt försämra för befintliga elproduktionsanläggningar. Övergångsbestämmelserna är utformade så att befintliga anläggningar färdigställda före den 1 januari 2007 behåller nuvarande reducerade nätavgift fram till den 1 januari 2015. Fram till den tidpunkten ska innehavare av elproduktionsanläggningar som kan leverera en effekt om högst 1 500 kW för överföring av el endast betala den del av avgiften enligt nättariffen som motsvarar den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på nätkoncessionshavarens nät. Från den 1 januari 2015 betalar elproducenten enligt förslaget full årlig nätavgift.

Med detta förslag får nätföretagen in betydligt större intäkter från den småskaliga elproduktionen än idag. En konsekvens blir att även vissa nya storskaliga elproduktionsanläggningar kommer att betala en lägre avgift för överföring av el än med dagens förutsättningar men man måste då beakta att många ändå kommer att komma ner under 3-öresnivån även utan begränsning. Utan förslaget att ta bort undantaget för småskalig elproduktion skulle dock många nya anläggningar byggas med en effekt om högst 1 500 kW för att slippa avgiften. Utredningens förslag om att ersätta undantaget för småskalig elproduktion med en tariffbegränsning bedöms resultera i att utbyggnaden av elsystemet blir mer rationell. Begränsningen 10 år är en viktig signal till att nya elproducenter senare kommer att betala full tariff, vilket ger incitament att ansluta elproduktionsanläggningen på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt. I det svenska elnätet, med stor skillnad mellan produktion och konsumtion i olika regioner, är det viktigt att den ekonomiska styrningen till var ny elproduktion ska placeras finns kvar i tariffen.

Om riksdagen skulle fatta beslut om en förändring av elcertifikatsystemet och detta skulle leda till prisökningar på certifikaten så kompenseras elproducenterna för den tariffökning som avskaffandet av 1,5 MW-gränsen medför. Om prisökningen på elcertifikaten blir lika stor som kostnadsökningen för nättariffen så behövs ingen ytterligare kompensation i form av det förslag som utredningen lagt om ett tak på 3 öre. Detta eftersom även nya elproduktionsanläggningar som erhåller elcertifikat kommer att få del i höjningen av certifikatspriset.

Idag har regionnätetsföretagen möjlighet att välja mellan att ta ut kanal-tariff eller medelvärdesbildad punkt-tariff av elproducenterna. För att ge incitament till att nyttja näten rationellt föreslår utredningen att kanal-tariffer ska vara obligatoriska på regionnät.

Timvis mätning, beräkning och rapportering – förslag om undantag för små elproducenter (se avsnitt 4.6)

Huvudskälet till att införa ett undantag från timvis mätning för små produktionsanläggningar är, enligt utredningen, den höga kostnad som hanteringen medför samtidigt som den inte står i proportion till den ringa mängd el som produceras i anläggningar av denna storlek. Kostnaden för hanteringen av timvärden utgör ett avgörande hinder för att investeringar

i små anläggningar ska bli av och utan timvis mätning kan anläggningarna med dagens lagstiftning inte heller bli berättigade till elcertifikat. SERO uppskattar att det år 2006 fanns 400¹ småskaliga produktionsanläggningar som inte var anslutna till elcertifikatssystemet på grund av för höga mätning- och rapporteringskostnader. Med utredningens förslag förtydligas också rättigheten för producenter att själva stå för mätning av rapportering till elcertifikatssystemet vilket innebär att denna tjänst utsätts för konkurrens.

Utredningen föreslår således att det i ellagen (1997:857) införs ett undantag så att produktionsanläggningar som är anslutna till lågspänning med en säkringsnivå om högst 63 ampere inte behöver mätas och rapporteras över tiden. För dessa anläggningar ska schablonmetod tillämpas vid mätning och rapportering. Elproducenten har dock rätt att kräva timvis mätning och rapportering men då har nätägaren rätt att ta betalt för detta. För den som är elanvändare på årsbasis, men samtidigt elproducent ska endast en abonnemangsavgift debiteras. Den av nettokonsumtionen respektive nettoproduktionen som uppnår högst effekt på årsbasis bestämmer vilken abonnemangsnivå som ska gälla.

Utredningen föreslår att det i lag (2003:113) om elcertifikat införs ett undantag så att produktionens fördelning över tiden inte behöver anges för produktionsanläggningar som är anslutna till lågspänning med en säkringsnivå om högst 63 ampere. För dessa ska schablonmetod användas. Dessutom föreslås att det införs en möjlighet för innehavare av små produktionsanläggningar att själva svara för den mätning och rapportering som ligger till grund för tilldelningen av elcertifikat.

Förslag om beaktande av nätförluster på regionnätvid tariffsättning (se kap. 4.7)

På regionnät föreslår utredningen att en elproduktionsanläggnings påverkan på nätförlusterna ska beräknas som dess marginella påverkan, dvs. enligt samma metod som idag tillämpas av Svenska Kraftnät på stamnätets nivå. Utredningen föreslår att Svenska Kraftnät får i uppdrag av regionnätsföretagen att genomföra beräkningarna. Syftet med förslaget är att få till stånd en likartad och rättvis beräkning av förlusterna på regionnät samt att elproducenter anslutna till regionrespektive stamnät behandlas på ett likartat sätt. Genom att fastställa en metod för hur beräkningarna ska genomföras ökar också transparensen.

Avbrottsersättning till elproducenter och effektbegränsning (se kap. 4.8 och 4.9)

Utredningen har tagit upp och diskuterat frågor rörande avbrottsersättning och effektbegränsning men lämnar här inte några förslag.

¹ Elforsk rapport 06:48 *Villkor för försäljning av el från nätanlutna solcellsanläggningar – nuläge och förbättringsförslag.*

1 Förslag till lag om ändring i ellag (1997:857)

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857),
dels att det ska införas nya bestämmelser, 1 kap. 6 a §, 2 kap. 10 a och
12 a §§, 3 kap. 10 a–10 b §§ samt rubrikerna före dessa paragrafer av
följande lydelse,

dels att 3 kap. 10–11 §§, 14 §, 4 kap. 5 §, 10 § ska ha följande
lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap. Ändamål och definitioner m.m.

6 a

*Med förnybar el avses i denna
lag detsamma som i lag
(2003:113) om elcertifikat.*

2 kap. Förenklad prövning av tillåtlighet

10 a §

*Utan hinder av bestämmelsen i
7 § ska en nätkoncession för linje
som avser anslutningen från en
anläggning för produktion av
förnybar el till befintligt nät
beviljas om förutsättningarna i 6,
8 och 10 §§ är uppfyllda samt
tillstånd för miljöfarlig verksamhet
meddelats anläggningen inklusive
anslutningen enligt miljöbalken 9
och 17 kap.*

Lättnader i kraven på koncessionshavare

12 a §

*Regeringen eller, efter rege-
ringens bemyndigande, nät-
myndigheten får för en nät-
koncessionshavare för linje, om
särskilda skäl föreligger, medge
undantag från en eller flera av de
skyldigheter som koncessions-
havaren har enligt 3 kap. 9 a,
9 c–d och 17 §§ samt 4 kap. 11 §.*

*Undantag enligt första stycket
får endast beviljas för ledningar
som är avsedda för inmatning av*

el från anläggningar för produktion av förnybar el.

Undantaget gäller endast så länge som villkoret i andra stycket är uppfyllt.

Ett beslut om befrielse enligt första stycket ska omprövas om

1. en ny elanvändare eller produktionsanläggning ansluts till ledningen

2. nätkoncessionen överlätes och om

3. koncessionshavaren eller innehavaren av en ansluten anläggning begär det.

Koncessionshavaren som meddelats undantag från krav enligt första stycket är skyldig att omedelbart meddela den som fattat beslutet om undantag när en ny anläggning ansluts till ledningen.

3 kap. 10 §

Den som har nätkoncession är skyldig att utföra mätning av mängden överförd el och dess fördelning över tiden.

Om en elanvändare har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere skall nätkoncessionshavaren istället dels preliminärt beräkna mängden överförd el och dess fördelning över tiden (preliminär schablonberäkning), dels slutligt mäta mängden överförd el och beräkna dess fördelning över tiden (slutlig schablonberäkning). Detta gäller inte en elanvändare som begärt att mängden överförd el och dess fördelning över tiden skall mätas.

Den som har nätkoncession är skyldig att utföra mätning av mängden överförd el och dess fördelning över tiden.

För ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere ska nätkoncessionshavaren istället dels preliminärt beräkna mängden överförd el och dess fördelning över tiden (preliminär schablonberäkning), dels slutligt mäta mängden överförd el och beräkna dess fördelning över tiden (slutlig schablonberäkning). Detta gäller inte en elanvändare eller elproducent som begärt att mängden överförd el och dess fördelning över tiden ska mätas.

För en elanvändare som samtidigt är elproducent ska nätkoncessionshavaren, om så begärs, utföra mätningen så att det är möjligt att rapportera mängden inmatad respektive uttagen el var för sig.

Det åligger nätkoncessionshavaren att rapportera resultaten av de mätningar och beräkningar som nämns i första, andra och tredje stycket.

Närmare föreskrifter om angivna skyldigheter meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Det åligger nätkoncessionshavaren att rapportera resultaten av de mätningar och beräkningar som nämns i första, andra och tredje stycket.

Närmare föreskrifter om angivna skyldigheter meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Kostnader för mätning och beräkning

11 §

En elanvändare som begär att hans elförbrukning *skall* mätas på annat sätt än enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av 10 § *skall* av nätkoncessionshavaren debiteras merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens förbrukning därvid kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna *skall* elanvändaren debiteras kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten.

Andra kostnader för mätning än de som nu nämnts får inte debiteras enskilda elanvändare.

En elanvändare *eller elproducent* som begär att hans elförbrukning *ska* mätas på annat sätt än enligt de föreskrifter som meddelats med stöd av 10 § *ska* av nätkoncessionshavaren debiteras merkostnaden för denna mätning och för rapporteringen av resultaten av dessa mätningar. Om mätningen av elanvändarens *eller elproducentens* förbrukning/inmätning därvid kräver en annan mätutrustning än vid mätning enligt de nämnda föreskrifterna *ska* elanvändaren *eller elproducenten* debiteras kostnaden för mätaren med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i uttagspunkten eller inmatningspunkten.

En elanvändare som samtidigt är elproducent, och har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere, får välja att endast betraktas som elanvändare och därmed enbart betala en abonnemangsavgift för uttag. Ändring av abonnemangsform kan ske kalenderårsvis.

Andra kostnader för mätning än de som nu nämnts får inte debiteras enskilda elanvändare *eller elproducenter*.

Tvister i frågor som avses i första eller andra stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till

Tvister i frågor som avses i första, andra *eller tredje* stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit

nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes *senaste* kända adress.

in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes *senast* kända adress.

14 §

Kostnaden för en mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i inmatningspunkten hos en elproducent *skall* av nätkoncessionshavaren debiteras elproducenten. *Detta gäller inte de elproducenter som avses i 4 kap 10§.*

Twister i frågor som avses i första stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes *senaste* kända adress.

Kostnaden för en mätare med tillhörande insamlingsutrustning och för dess installation i inmatningspunkten hos en elproducent *ska* av nätkoncessionshavaren debiteras elproducenten.

Twister i frågor som avses i första stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes *senast* kända adress.

4 kap. Särskilt om nättariffer för linje

5 §

På en ledning som omfattas av en nätkoncession för linje och där spänningen understiger 220 kilovolt (regionledning), får inte nättariffen, utom engångsavgift för anslutning, på varje spänningsnivå utformas med hänsyn till var en uttagpunkt är belägen i förhållande till ledningens anslutning till annan nätkoncessionshavares ledning som omfattas av nätkoncession för linje.

Tillstånd till avvikelse från vad som anges i första stycket får meddelas i enlighet med 6 §.

Nättariffen för en elektrisk anläggning som tar ut el direkt från en transformator på en regionledning *skall* utformas med

På en ledning som omfattas av en nätkoncession för linje och där spänningen understiger 220 kilovolt (regionledning), får inte nättariffen, utom engångsavgift för anslutning, på varje spänningsnivå utformas med hänsyn till var en uttagpunkt är belägen i förhållande till ledningens anslutning till annan nätkoncessionshavares ledning som omfattas av nätkoncession för linje.

För en inmatningspunkt ska nättariffen utformas med hänsyn till var punkten är belägen.

Tillstånd till avvikelse från vad som anges i första stycket får meddelas i enlighet med 6 §.

Nättariffen för en elektrisk anläggning som tar ut el direkt från en transformator på en regionledning *ska* utformas med

utgångspunkt i nättariffen för spänningsnivån omedelbart före transformatorn med ett skäligt tillägg för nedtransformering.

utgångspunkt i nättariffen för spänningsnivån omedelbart före transformatorn med ett skäligt tillägg för nedtransformering.

Prop. 2009/10:51
Bilaga 2

10 §

En innehavare av en produktionsanläggning som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt *skall* för överföring av el betala endast den del av avgiften enligt nättariffen som motsvarar den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på nätkoncessionshavarens nät. Innehavaren *skall* dessutom betala engångsavgift för anslutning.

Om flera sådana anläggningar som är belägna i närheten av varandra gemensamt matar in el på ledningsnätet, *skall* anläggningarna betraktas som separata anläggningar vid tillämpningen av denna paragraf.

Tvister i frågor som avses i första stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senast kända adress.

En innehavare av en produktionsanläggning som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt *ska* för överföring av el betala endast den del av avgiften enligt nättariffen som motsvarar den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på nätkoncessionshavarens nät. Innehavaren *ska* dessutom betala engångsavgift för anslutning.

Om flera sådana anläggningar som är belägna i närheten av varandra gemensamt matar in el på ledningsnätet, *ska* anläggningarna betraktas som separata anläggningar vid tillämpningen av denna paragraf.

Tvister i frågor som avses i första stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senast kända adress.

Särskilt om nättariffer för produktionsanläggningar som uppfyller förutsättningarna för att tilldelas elcertifikat

10 a §

Innehavaren av en produktionsanläggning som, enligt 2 kap. lag (2003:113) om elcertifikat, uppfyller förutsättningarna för att tilldelas elcertifikat och som har uppförts efter den 1 januari 2007, ska under 10 år från det år anläggningen tagits i drift betala en avgift för överföring av el som motsvarar högst tre öre per kilo-

wattimme, för den del som berättigar till elcertifikat. Elproducenten ska dessutom betala för den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på nätkoncessionshavarens nät.

Tvister i frågor som avses i första stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senast kända adress.

10 b §

Om en nätkoncessionshavare för linje som har en sådan produktionsanläggning som avses i 10 a § ansluten till ledningarna ska betala en avgift för överföring av el till en annan nätkoncessionshavare får avgiften uppgå till högst tre öre per kilowattimme för den mängd överförd el som motsvarar den mängd el som matats in i ledningarna från produktionsanläggningen.

Detta gäller avgiften för överföring av el från ledningar som endast används för inmatning av el från en eller flera produktionsanläggningar som, enligt 2 kap. lag (2003:113) om elcertifikat, uppfyller förutsättningarna för att tilldelas elcertifikat och som har tagits i drift efter den 1 januari 2007.

Tvister i frågor som avses i första stycket prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senast kända adress.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.
 2. Bestämmelserna i 4 kap. 10 § gäller endast för anläggningar som togs i drift före den 1 januari 2007 och upphör att gälla den 1 januari 2015.

Härigenom föreskrivs i fråga om lag (2003:113) om elcertifikat, att 2 kap. 4 § ska ha följande lydelse:

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap. Förutsättningar för att tilldelas elcertifikat

Mätning och rapportering

4 §

Elcertifikat får bara tilldelas för sådan el vars inmatade mängd och dess fördelning över tiden har mätts och rapporterats till kontoföringsmyndigheten enligt de föreskrifter som meddelats av regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten.

Innehavare av produktionsanläggning som är ansluten till lågspänning med en säkringsnivå om högst 63 ampere ska istället för vad som anges i första stycket dels preliminärt beräkna mängden överförd el och dess fördelning över tiden (preliminär schablonberäkning), dels slutligt mäta mängden överförd el och beräkna dess fördelning över tiden (slutlig schablonberäkning). Värdena ska rapporteras till kontoföringsmyndigheten. Detta gäller inte för elproducenter som har begärt att mängden el och dess fördelning över tiden ska mätas.

Innehavaren av produktionsanläggningen får svara för mätningen och rapporteringen.

Om inmatning från produktionsanläggningen sker till ett elnät som används utan stöd av nätkoncession *skall* innehavaren av produktionsanläggningen svara för mätningen och rapporteringen.

Om endast en del av elproduktionen i en anläggning berättigar till elcertifikat, *skall* innehavaren särskilt beräkna och rapportera sådan elproduktion enligt de föreskrifter som meddelas av regeringens eller, efter regeringens

Om inmatning från produktionsanläggningen sker till ett elnät som används utan stöd av nätkoncession *ska* innehavaren av produktionsanläggningen svara för mätningen och rapporteringen.

Om endast en del av elproduktionen i en anläggning berättigar till elcertifikat, *ska* innehavaren särskilt beräkna och rapportera sådan elproduktion enligt de föreskrifter som meddelas av regeringens eller, efter regeringens

bemyndigande
heten.

tillsynsmyndig-

bemyndigande
heten.

tillsynsmyndig-

Prop. 2009/10:51
Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.

Häri genom föreskrivs följande.

Lagens ändamål

1 § Lagens ändamål är att främja produktionen av elektricitet med användande av förnybara energikällor och torv (förnybar el) genom att underlätta samhällsekonomiskt motiverade investeringar i elnätet. I detta syfte innehåller lagen en möjlighet för den som till elnätet planerar att ansluta en anläggning för produktion av förnybar el, att ansöka om bidrag för nätavgifter för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät.

Definitioner

2 § I denna lag används följande beteckningar med den betydelse som här anges:

1. fonden: elnätsinvesteringsfonden,
2. fondavgift: den avgift som finansierar elnätsinvesteringsfondens verksamhet.

Skyldighet att betala fondavgift

3 § Den som har nätkoncession är skyldig att betala fondavgift till den myndighet som regeringen bestämmer. De totala avgiftsintäkterna ska täcka fondens prognostiserade kapitalbehov. Avgifterna fördelas mellan nätkoncessionshavarna efter underliggande elkonsumention hos slutkunderna. Avgiften ska vara 0,05 öre per kilowattimme.

4 § Nätkoncessionshavarna fördelar kostnaderna för fondavgiften mellan uttagskunderna i proportion till föregående års uttag av elenergi.

Förvaltning av avgiftsmedlen

5 § Den myndighet som regeringen bestämmer ska förvalta de inbetalade fondavgifterna i en fond.

Regeringen meddelar föreskrifter om fonden och dess förvaltning.

Avgiftsmedlens användning

6 § Inbetalade fondavgifter ska användas för att ersätta de kostnader som avgiften ska täcka enligt 10 § och kostnaden för fondens administration.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om användningen.

Fondens organisation

7 § Regeringen ska utse en myndighet som ska stå som värd för det särskilda beslutsorganet där fonden ska administreras.

8 § Regeringen ska ange hur många ledamöter som ska ingå i det särskilda beslutsorganet och ska även tillsätta ledamöterna.

Elproducent som är berättigad att ansöka om fondmedel

9 § Berättigad att ansöka om fondmedel är den som avser att till elnätet ansluta en produktionsanläggning som enligt 2 kap. lag (2003:113) om elcertifikat uppfyller förutsättningarna för att tilldelas elcertifikat.

Vad som kan ersättas

10 § Nätavgift för anslutning till en ledning eller ett ledningsnät kan ersättas av fonden.

Tilldelning av fondmedel

11 § Tilldelning av fondmedel sker efter tillgång på medel i fonden.

12 § Tilldelning ska endast ske till nätinvesteringar som bedöms vara samhällsekonomiskt motiverade. Vid prioritering av ansökningar ska en bedömning göras huruvida aktuella elnätsinvesteringar kan nyttjas även för framtida produktion av förnybar el.

13 § Vid bedömning av ansökningar ska en rangordning ske så att den ansökan prioriteras som innebär den lägsta kostnaden för fonden per producerad energienhet.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela närmare föreskrifter om kriterierna för tilldelning.

14 § Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter som innebär att det ansökta beloppet reduceras vid tilldelning. Reduktionen utgör en egenfinansiering. Storleken på reduktionen fastställs av det särskilda beslutsorganet.

15 § Den som har nätkoncession ska på begäran utan dröjsmål lämna sådana uppgifter som är av betydelse för fondens bedömning av en ansökan.

16 § Elnätsinvesteringsfonden ska upphöra den dag som behov av fonden inte längre föreligger. Kvarvarande medel i fonden tillfaller då statskassan.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2009.

Härigenom föreskrivs i fråga om elförordningen (1994:1250) att 11 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Ersättning enligt 3 kap. 15 § första stycket ellagen (1997:857) *skall* beräknas enligt följande.

Värdet under 1 *skall* beräknas utifrån den minskning av energiförlusterna i nätkoncessionshavarens ledningsnät som uppstår på grund av att anläggningen matar in el på nätet och ersätts i förhållande till mängden inmatad el samt till när denna inmatning sker.

Vid beräkning av värdet under 2 *skall* följande bedömningsgrunder beaktas.

- a) Produktionsanläggningens effektleveransförmåga.
- b) Produktionsanläggningens driftsäkerhet och den överenskommelse som kan finnas mellan nätkoncessionshavaren och anläggningshavaren om när produktionsanläggningen planeras vara i drift.
- c) Mängden inmatad elektrisk energi samt när denna inmatning sker.

Föreslagen lydelse

11 §

Ersättning enligt 3 kap. 15 § första stycket ellagen (1997:857) *ska* beräknas enligt följande.

Värdet under 1 *ska* beräknas utifrån den minskning av energiförlusterna i nätkoncessionshavarens ledningsnät som uppstår på grund av att anläggningen matar in el på nätet och ersätts i förhållande till mängden inmatad el samt till när denna inmatning sker. *På regionnät ska förändringen av energiförlusterna beräknas som dess marginella påverkan, det vill säga förändringen av hela elsystemets energiförluster när man jämför situationen att anläggningen producerar respektive inte producerar elektrisk energi.*

Vid beräkning av värdet under 2 *ska* följande bedömningsgrunder beaktas.

- a) Produktionsanläggningens effektleveransförmåga.
- b) Produktionsanläggningens driftsäkerhet och den överenskommelse som kan finnas mellan nätkoncessionshavaren och anläggningshavaren om när produktionsanläggningen planeras vara i drift.
- c) Mängden inmatad elektrisk energi samt när denna inmatning sker.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2009.

5 Förslag till förordning om ändring i förordning
(2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession
enligt ellagen (1997:857)

Prop. 2009/10:51
Bilaga 2

Härigenom föreskrivs i fråga om förordning (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857) att de nya bestämmelserna 19 b och 30 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 b §

Ett internt nät inom området för en anläggning för elproduktion får byggas och användas utan nätkoncession.

Från ett internt nät enligt första stycket får inget uttag ske annat än för anläggningsinnehavarens eget behov för att driva anläggningen.

30 §

Överföring av el för annans räkning får äga rum på ett elnät som är beläget inom området för en anläggning för elproduktion till den del av nätet som används av anläggningen för elproduktion. Detta gäller även om nätet i sin helhet ursprungligen inte har använts för överföring av el uteslutande för egen räkning.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2009.

Förteckning över remissinstanserna Nätanslutningsutredningens betänkande

Riksrevisionen, Svea hovrätt, Miljödomstolen vid Nacka tingsrätt, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Södermanlands län, Domstolsverket, Försvarmakten, Försvarets materielverk, Statens fastighetsverk, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Uppsala universitet, Gotlands högskola, Luleå tekniska universitet, Statens jordbruksverk, Sametinget, Fiskeriverket, Naturvårdsverket, Boverket, Konkurrensverket, Skogsstyrelsen, Glesbygdverket, Verket för näringslivsutveckling, Affärsverket svenska kraftnät, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Energimarknadsinspektionen, Konsumentverket, Riksantikvarieämbetet, Sveriges Kommuner och Landsting, Svenska naturskyddsföreningen, Svenskt Näringsliv, Lantbrukarnas riksförbund, Svensk Energi, Svensk fjärrvärme, Dong Energy AB, Elforsk AB, E.ON Sverige AB, Fortum AB, Göteborg Energi AB, Jämtkraft AB, Karlstads Energi AB, Skellefteå Kraft AB, SKGS, Skogsägarna, Sportfiskarna, Statkraft, Svensk vindkraft, Svensk vindkraftförening, Sveriges energiföreningars riksorganisation, Sveriges fiskares riksförbund, Sveriges jordägareförbund, Sveriges konsumenter, Vattenfall AB, Villägarnas riksförbund och Wallenstam Energi AB.

Härutöver har Kvänumsbygdens Energi, Arise Elnät AB, Härjeåns Nät AB, Götene Elförening, Lunds Energikoncernen AB, Jönköping Energi Nät AB (JENAB), Småkraftverkens RiksFörening, Svensk Vindenergi, Växjö Energi Elnät AB, Mjölby Kraftnät AB, Leksand-Rättvik Elnät AB, Elinorr-förbundet, Lerum Energi AB och Svensk Elbrukarförening inkommit med yttranden.

Vår uppgift

Nätanslutningsutredningen föreslog i betänkandet Bättre kontakt via nätet (SOU 2008:13) bl.a. en ny typ av nätkoncession, nätkoncession för enskild linje. Utredningen lämnade dock inte något fullständigt förslag i denna fråga, utan föreslog i stället att den analyseras vidare av Energinätsutredningen. Vi fick senare genom tilläggsdirektiv i uppdrag att bland annat klargöra samt redovisa för- och nackdelar med det förslag till förändring av tillstånd enligt ellagen som avser s.k. enskild linje, samt att lämna förslag till den närmare utformningen av ett sådant tillstånd.

I detta betänkande redovisar vi våra överväganden och förslag i anknytning till denna fråga.

Nätkoncession för enskild linje

Nätanslutningsutredningens förslag innebär att ett elproduktionsföretag ska kunna bygga och driva en anslutningsledning från en elproduktionsanläggning med stöd av en ny typ av nätkoncession, nätkoncession för enskild linje. Syftet med förslaget är att förenkla för en elproducent att själv äga och förfoga över anslutningsledningen utan att för den skull ta bort kravet på koncessionsplikt.

Nätkoncession för enskild linje ska kunna sökas hos nätmyndigheten. Elnätsverksamheten ska kunna bedrivas av samma juridiska person som bedriver elproduktionsverksamhet. Den gällande principen om åtskillnad mellan nätverksamhet och konkurrensutsatt verksamhet tas således bort. Vidare ska lättnader medges jämfört med vanlig linjekoncession avseende rapportering till nätmyndigheten. Att linjen är enskild innebär vidare att det inte föreligger någon anslutningsskyldighet. Om anslutning av nya elanläggningar aktualiseras i området ska dock en omprövning av koncessionen göras.

Vad gäller åtskillnadskravet konstaterar Energinätsutredningen att innehavaren av nätkoncession för enskild linje inte ska vara underställd anslutningsskyldighet, varför den enda till anslutningsledningen anslutna anläggningen skulle vara elproduktionsföretagets egen anläggning. Det skulle därför inte föreligga någon risk för korssubventionering om ett produktionsföretag äger och driver en anslutningsledning med stöd av nätkoncession för enskild linje. Argumenten mot ett undantag från det grundläggande kravet på åtskillnad mellan elnäts- och elproduktionsverksamhet tycks mot denna bakgrund vara mindre bärande.

Beträffande anslutningsskyldigheten påpekar vi att som huvudregel är en koncessionshavare skyldig att ge en anslutande anläggningsinnehavare tillträde till elnätet om inte särskilda skäl föreligger. Anslutningsskyldigheten innebär att hela elnätet ska vara tillgängligt för överföring av el. Detta kräver att alla säljare och köpare får tillgång till de ledningar som behövs för leveranserna.

Nätanslutningsutredningens förslag innebär att en nätkoncession för enskild linje ska omfattas av en latent anslutningsskyldighet. Om nya elanläggningar i området skulle behöva ansluta sig till ledningen, ska en omprövning göras av koncessionen. Vi konstaterar att den tids- och kostnadsbesparing som initialt skulle kunna nås genom tillämpning av bestämmelserna om undantag från anslutningsskyldighet med tiden skulle kunna neutraliseras eller t.o.m. vändas till sin motsats genom kravet på ny koncessionsansökan och koncessionsprövning vid önskemål om en nyanslutning.

Rättspraxis från EG-domstolen har också betonat vikten av anslutningsskyldighet och tredjepartstillträde som grundläggande principer som enbart i vissa särskilt angivna situationer kan frångås.

Det är vidare enligt utredningens bedömning tveksamt om införandet av den föreslagna särskilda typen av koncession skulle vara av någon större ekonomisk betydelse för elproducenterna. De angivna målen, att reducera kostnaderna för anslutningsledningen och tiden från ansökan till idrifttagning, torde framför allt kunna nås med hjälp av andra åtgärder. Exempelvis borde det aktuella elproduktionsföretaget utan större besvär kunna bilda ett separat nätföretag som kan svara för överföringen av el från produktionsanläggningen till annat nät.

Vi anser således att de föreslagna avstegen från kraven på legal åtskillnad och anslutningsskyldighet inte torde leda till så påtagliga kostnadsminskningar och tidsvinster att dessa kan motivera avstegen från grundläggande principer. Tvärtom kan förslaget eventuellt medföra ökade samhällsekonomiska kostnader.

Det måste vidare framhållas att om den ekonomiska betydelsen av befrielsen från anslutningsskyldighet vore betydande – dvs. om skyldigheten att ansluta andra skulle innebära påtagligt ökade kostnader – så måste konsekvenserna av anslutningsbefrielsens villkorliga karaktär också innebära en betydande ekonomisk risk för företaget.

Energinätsutredningen finner således att det inte finns vägande skäl för att införa den av Nätanslutningsutredningen föreslagna nätkoncessionen för enskild linje.

Nätkoncession för produktionsnät

Energinätsutredningen har mottagit ett förslag från vindkraftföretaget Arise Elnät AB (Arise) om vissa regeländringar avseende nätkoncessioner i syfte att underlätta för elproducenter att mata in el på elnätet.

Arise föreslår att en särskild koncessionstyp, nätkoncession för produktionsnät, inrättas för nät som har som ändamål att mata in el från elproduktion. En nätkoncession för produktionsnät ska kunna omfatta både ett eller flera områden och en eller flera linjer. Vidare ska den som har nätkoncession för produktionsnät vara skyldig att på skäligena villkor ansluta elektriska anläggningar för elproduktion, dvs. inmatningskunder.

I sammanfattning är utredningens uppfattning att det finns skäl att vidare utreda möjligheterna att införa en ny typ av nätkoncession för ett begränsat, avskilt område med elproduktionsanläggningar. Vi anser dock

att förslaget från Arise om nätkoncession för produktionsnät i vissa avseende bör ändras och genomarbetas.

Utredningen anser således att reglerna för en ny nätkoncession, som införs för att underlätta etablering av förnybar elproduktion, så långt det är möjligt bör följa redan i dag tillämpade regler för någon av de existerande nätkoncessionerna. Den enhetlighet beträffande regleringen inom ett område som omfattas av nätkoncessionen bör också gälla skyldigheten att ansluta kunder.

Undantag från koncessionsplikt

Regeringen har nyligen fattat beslut om ett nytt undantag från koncessionsplikten utifrån ett förslag från Nätanslutningsutredningen. Enligt nya förordningsbestämmelser får ett internt nät som förbinder två eller flera elektriska anläggningar för produktion, vilka utgör en funktionell enhet, byggas och användas utan nätkoncession.

Den nya bestämmelsen innebär att det interna ledningsnätet, inte området, ska vara undantaget från koncessionsplikten. Det får därför ses som ett undantag från huvudregeln att det endast är ett avgränsat område som bör vara undantaget från koncessionsplikten.

I sammanfattning är det utredningens uppfattning att undantaget från koncessionskrav kan leda till onödiga och komplicerade avgränsningsproblem mellan områdeskoncessionshavaren och innehavaren av de icke-koncessionspliktiga ledningarna. Oklarheter över t.ex. vilka ledningar som är koncessionspliktiga eller inte kan uppstå och kräva tidsödande prövningar. Utredningen vill vidare åter framhålla anslutningsskyldighetens och tredjepartstillrådets betydelse för en väl fungerande elmarknad. Avsteg från denna skyldighet måste begränsas till mindre, väl avgränsade områden.

Utredningen anser således sammanfattningsvis att det saknas motiv för det föreslagna, och numera beslutade, undantaget från koncessionsplikt och avsteg från anslutningsskyldighet.

Nätkoncession för produktionsområde och särskilda krav vid inmatning av förnybar elproduktion

Bakgrund

Det finns enligt utredningens mening flera möjligheter att införa förändringar i ellagen som medför förenklingar och sänkta kostnader för producenter av förnybar el och för glesbygdskunder, utan att alltför stora förändringar av reglerna för nätkoncession därmed genomförs. Vi lämnar därför förslag till ändrade koncessionsregler för ledningar som är avsedda för inmatning av el från anläggningar för förnybar elproduktion, och föreslår kravlätnader och sänkta krav i övrigt att gälla vid inmatning av el från förnybar elproduktion. Sammantagna innebär dessa förslag enligt vår mening ett både tydligare och mindre kostnadskrävande regelverk än de övriga förslag med samma syfte som utredningen har behandlat.

Nätkoncession för produktionsområde

Vi föreslår att en ny typ av nätkoncession, nätkoncession för produktionsområde, införs för ledningar inom en elproduktionsanläggning för förnybar el. En sådan koncession ska avse ett nät som förbinder två eller flera elektriska anläggningar för produktion, vilka utgör en funktionell enhet. Området kan även omfatta en kort anslutning till överliggande nät.

Ansökan om nätkoncession för produktionsområde ska ges in till nätmyndigheten. Produktionsområdet ska ha en väl avgränsad utbredning. Näten i produktionsområdet ska vara öppna för de producenter som önskar ansluta sig inom området.

Den som har nätkoncession för produktionsområde ska vara skyldig att på skäliga villkor ansluta elektriska anläggningar för elproduktion inom området. Det ska även finnas en möjlighet att undantagsvis ansluta en uttagskund när det är ändamålsenligt för alla parter att kunden ansluts till nätet inom produktionsområdet i stället för till nätet som innehas med stöd av nätkoncession för område.

För nätkoncession för produktionsområde föreslås att ledningsnätet i området ska ha färdigställts inom en tid av fem år efter det att koncessionsbeslutet vunnit laga kraft.

Genom införande av det redovisade förslaget skapas enligt vår uppfattning bättre förutsättningar för en tydligare reglering av anslutningskyldighet och åtskillnad mellan elnäts- och elproduktionsföretag. Förslaget säkerställer även att en fristående nätoperatör tillhandahåller erforderliga produktionsnät. Att elnätet inom ett produktionsområde ska vara koncessionspliktigt innebär att det blir en enhetlig reglering av området och att den grundläggande principen om anslutningsskyldighet gäller för området.

Undantag från krav på nätföretagens rapportering

Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten föreslås få föreskriva undantag från vissa skyldigheter som en koncessionshavare har enligt ellagen. Undantagen får föreskrivas för koncessionshavare för linje eller produktionsområde vars ledningar endast eller i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. Undantagen gäller kraven på årlig redovisning av nätverksamhet, skyldighet att upprätta risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, åtgärdsplan för hur leveranssäkerheten i nätet ska förbättras, informationsskyldighet till elanvändare om leveranssäkerhet m.m., skyldighet att rapportera elavbrott till nätmyndigheten och krav på upprättande av övervakningsplan.

Nätmyndigheten ska kunna meddela ett bindande förhandsbesked om en koncessionshavare omfattas av föreskrifter om undantag. Vidare ska myndigheten om det finns särskilda skäl meddela undantag från skyldigheten att avhjälpa avbrott i elförsörjningen inom tjugofyra timmar.

Nätanslutningsutredningen föreslog att undantag ska kunna medges från vissa krav i ellagen. Vårt förslag om undantag avser till större delen samma krav. Vi föreslår dock i vissa fall ändringar i förhållande till Nätanslutningsutredningens förslag. Vidare innebär vårt förslag att

kravet på ett ansökningsförfarande har ersatts med en bestämmelse att undantagen gäller med automatik om förutsättningar i föreskrifter är uppfyllda. Prop. 2009/10:51
Bilaga 4

Mätning m.m.

Utredningen föreslår att en samlad mätning i viss omfattning ska kunna ske av inmatningen av el från flera anläggningar för elproduktion. En förutsättning för samlad mätning bör vara att innehavaren eller innehavarna av produktionsanläggningarna begär samlad mätning och att sådan mätning är rationell och lämplig i det enskilda fallet. Exempelvis bör samlad mätning av inmatning från flera produktionsanläggningar till ledningsnätet i en vindkraftspark, kunna anses som rationellt och lämpligt.

Den samlade mätningen ska ske i en mätningspunkt och avse flödet i mätningspunkten.

Jämfört med individuell mätning vid varje enskild anläggning uppstår vissa överföringsförluster vid överföringen till den samlade mätningspunkten. Den kostnadsminskning som följer av den samlade mätningen bör dock väl uppväga kostnaderna för förlusterna.

Som följd av den föreslagna bestämmelsen föreslår utredningen ett tillägg till definitionen av inmatningspunkt i mätförordningen. Vidare konstaterar vi att det inte krävs några ändringar i elcertifikatlagen med anledning av förslaget om samlad mätning. Inte heller behövs någon ändring av ellagens bestämmelser om nättariffer för mindre produktionsanläggningar med anledning av förslaget.

Nätanslutningsutredningen föreslog bl.a. en maximal överföringsavgift för produktionsanläggningar som är godkända för elcertifikat, samt en begränsning av avgiften till överliggande nät för en sådan anslutningsledning. Vi påpekar att förslagen bör ändras så att hänsyn tas till vårt förslag om nätkoncession för produktionsområde. Vidare pekar vi på vissa oklarheter angående stödförslagens kostnadseffekter och framhåller därför att de möjliga effekterna bör analyseras ytterligare innan ett genomförande aktualiseras.

Förenklad tillståndsprövning

Energinätsutredningen har inom ramen för sitt uppdrag att analysera nuvarande uppdelning mellan områdeskoncession och linjekoncession. Utredningen anmäler här sin avsikt att i det kommande slutbetänkandet redovisa sina överväganden avseende kravet på upprättande av miljökonsekvensbeskrivningar inför utbyggnad av elnätet och avseende möjligheten att reducera kraven och rikta dem mot de verkliga fallen.

Energinätsutredningens författningsförslag

1 Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 2 kap. 2, 12–14, och 18 §§, 3 kap. 6, 7, 9 c och 9 d §§, 4 kap. 3 och 4 §§, 13 kap. 5 § samt rubriken närmast före 4 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 2 kap. 16 § ska lyda ”Överlåtelse, ändring eller upphörande av nätkoncession”,

dels att det i lagen ska införas åtta nya paragrafer, 2 kap. 9 a, 17 a §, 3 kap. 7 a–c, 8 a, 18 och 19 §§, samt ny rubrik närmast före 3 kap. 18 § av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

En nätkoncession *skall* avse en ledning med i huvudsak bestämd sträckning (nätkoncession för linje) eller ett ledningsnät inom ett visst område (nätkoncession för område).

I ett beslut om nätkoncession för område *skall* en högsta tillåtna spänning för ledningsnätet anges.

Föreslagen lydelse

2 kap.

2 §

En nätkoncession *ska* avse en ledning med i huvudsak bestämd sträckning (nätkoncession för linje), ett ledningsnät inom ett visst område (nätkoncession för område) *eller ett ledningsnät inom begränsat område som är avsett för anslutning av produktionsanläggningar som producerar förnybar el (nätkoncession för produktionsområde).*

I ett beslut om nätkoncession för område *eller produktionsområde ska* en högsta tillåtna spänning för ledningsnätet anges.

9 a §

Nätkoncession för produktionsområde får meddelas endast för ett begränsat område med ett ledningsnät för två eller flera elproduktionsanläggningar som tillsammans utgör en funktionell enhet.

En kort anslutningsledning till överliggande nät får innefattas i produktionsområdet om ledningen är lämplig från allmän synpunkt. Nätkoncession får inte meddelas för ett produktionsområde som helt eller delvis sammanfaller med en annan nätkoncession för produktionsområde.

12 §¹

Gränserna för en nätkoncession för område får ändras av nätmyndigheten, om det behövs för en ändamålsenlig nätverksamhet och det kan ske utan synnerlig olägenhet för *koncessionshavaren*.

Gränserna för en nätkoncession för område *eller produktionsområde* får ändras av nätmyndigheten, om det behövs för en ändamålsenlig nätverksamhet och det kan ske utan synnerlig olägenhet för *berörda koncessionshavare*.

13 §²

En nätkoncession *skall* meddelas för fyrtio år, om den avser linje, och för tjugofem år, om den avser område. Om det finns särskilda skäl eller om sökanden begär det, får kortare tid bestämmas.

En nätkoncession *ska* meddelas för fyrtio år, om den avser linje, och för tjugofem år, om den avser område *eller produktionsområde*. Om det finns särskilda skäl eller om sökanden begär det, får kortare tid bestämmas.

Giltighetstiden hos en nätkoncession som meddelas i anledning av återkallelse av en nätkoncession enligt 18 § första stycket 2 eller 3 får inte sträcka sig längre än den återkallade nätkoncessionens giltighetstid.

14 §

Nätkoncessionens giltighetstid får på ansökan av koncessionshavaren förlängas med fyrtio år i taget, om nätkoncessionen avser linje, och med tjugofem år i taget, om den avser område. Om det finns särskilda skäl eller om sökanden begär det, får kortare tid bestämmas.

Nätkoncessionens giltighetstid får på ansökan av koncessionshavaren förlängas med fyrtio år i taget, om nätkoncessionen avser linje, och med tjugofem år i taget, om den avser område *eller produktionsområde*. Om det finns särskilda skäl eller om sökanden begär det, får kortare tid bestämmas.

I ett ärende om förlängning av giltighetstiden *skall* 2 § andra stycket och 6–11 §§ tillämpas.

I ett ärende om förlängning av giltighetstiden *ska* 2 § andra stycket och 6–11 §§ tillämpas.

¹ Energinätsutredningen har tidigare föreslagit ändringar i paragrafen i delbetänkandet *Förhandsprövning av nättariffer m.m.* (SOU 2007:99).

² Senaste lydelse 2004:876.

Ansökan om förlängning av giltighetstiden *skall* göras senast två år före koncessionstidens utgång. Nätkoncessionen gäller till dess att ansökningen har prövats slutligt.

Ansökan om förlängning av giltighetstiden *ska* göras senast två år före koncessionstidens utgång. Nätkoncessionen gäller till dess att ansökningen har prövats slutligt.

Om det finns särskilda skäl, får en nätkoncessions giltighetstid förlängas även om giltighetstiden inte har löpt ut.

Överlåtelse och upphörande av nätkoncession

Överlåtelse, ändring eller upphörande av nätkoncession

17 a §

En innehavare av en nätkoncession för produktionsområde ska senast fem år efter det att beslutet om att meddela nätkoncessionen vann laga kraft ha färdigställt ett ledningsnät inom produktionsområdet. Med färdigställande av ledningsnätet avses att detta är utbyggt till de produktionsanläggningar som omfattas av i koncessionsansökan ingiven plan.

Om särskilda skäl föreligger kan nätmyndigheten efter ansökan från koncessionshavaren besluta om förlängning av tiden för färdigställande. Ett beslut om förlängning ska meddelas för viss tid.

En innehavare av en nätkoncession för produktionsområde ska senast tre månader innan den fastställda tiden enligt första eller andra stycket löper ut till nätmyndigheten redovisa, utifrån den plan innehavaren gav in vid ansökan, i vilken grad ledningsnätet är färdigställt

18 §³

En nätkoncession *skall* återkallas helt eller delvis,

1. om en ledning eller ett ledningsnät inte längre behövs för en säker elförsörjning,

2. om staten, med stöd av 1 kap. 5 § lagen (2004:875) om särskild

En nätkoncession *ska* återkallas helt eller delvis,

1. om en ledning eller ett ledningsnät inte längre behövs för en säker elförsörjning,

2. om staten, med stöd av 1 kap. 5 § lagen (2004:875) om särskild

³ Senaste lydelse 2004:876.

förvaltning av vissa elektriska anläggningar, löser in den eller de ledningar som avses med nät-koncessionen, *eller*

3. om koncessionshavaren inte längre uppfyller villkoren enligt 10 § andra stycket första meningen för att inneha nätkoncessionen.

förvaltning av vissa elektriska anläggningar, löser in den eller de ledningar som avses med nät-koncessionen,

3. om koncessionshavaren inte längre uppfyller villkoren enligt 10 § andra stycket första meningen för att inneha nätkoncessionen, *eller*

4. om *nätkoncessionshavaren inte har färdigställt ett ledningsnät inom den fastställda tiden enligt 17 a §.*

Frågor om återkallelse av nätkoncession prövas av nätmyndigheten. Avser nätkoncessionen en utlandsförbindelse, prövas dock frågan om återkallelse av regeringen.

3 kap.

6 §⁴

Den som har nätkoncession för linje är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning till ledningen.

Twister om koncessionshavarens skyldigheter enligt första stycket prövas av nätmyndigheten. Beslut i ett sådant ärende skall fattas inom två månader från det att ansökan kommit in till nätmyndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får nätmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet skall kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut enligt andra stycket gäller omedelbart.

En tvist om villkoren för anslutning prövas inte, om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

⁴ Senaste lydelse 2005:404.

7 §⁵

Den som har nätkoncession för område är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäligena villkor ansluta en elektrisk anläggning inom området till ledningsnätet.

Twister om koncessionshavarens skyldigheter enligt första stycket prövas av nätmyndigheten. Beslut i ett sådant ärende skall fattas inom två månader från det att ansökan kommit in till nätmyndigheten. Om myndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får nätmyndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet skall kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut enligt andra stycket gäller omedelbart.

En tvist om villkoren för anslutning prövas inte, om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

7 a §

Den som har nätkoncession för produktionsområde är, om det inte finns särskilda skäl, skyldig att på skäligena villkor ansluta en elektrisk anläggning för elproduktion som antingen är belägen inom produktionsområdet eller som ansluts via en ledning med nätkoncession för linje till produktionsområdets ledningsnät.

⁵ Senaste lydelse 2005:404.

7 b §

Den som har nätkoncession för produktionsområde är, om det finns särskilda skäl, skyldig att på skäliga villkor ansluta en elektrisk anläggning för elanvändning som är belägen inom produktionsområdet.

7 c §

Twister om nätkoncessionshavarens skyldigheter enligt 6, 7, 7 a och 7 b §§ prövas av nätmyndigheten. Beslut i ett sådant ärende ska fattas inom två månader från det att ansökan kommit in till myndigheten. Om nätmyndigheten behöver ytterligare tid för att avgöra ärendet får myndigheten förlänga tiden med två månader eller, om sökanden medger det, med den ytterligare tid som kan behövas för att ärendet ska kunna avgöras.

Nätmyndighetens beslut enligt första stycket gäller omedelbart.

En tvist om villkoren för anslutning prövas inte, om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att koncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

8 a §

Vill någon ansluta en elektrisk anläggning för elanvändning till ett produktionsområde i stället för till ett ledningsnät som omfattas av nätkoncession för område, får den som har nätkoncessionen för produktionsområdet göra anslutningen endast efter medgivande av den som har nätkoncession för området.

Om sådant medgivande inte lämnas, får nätmyndigheten, om det finns särskilda skäl, meddela tillstånd till anslutningen.

9 c §⁶

Den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt *eller* nätkoncession för område *skall* årligen upprätta

1. en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, och

2. en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet *skall* förbättras.

Risk- och sårbarhetsanalysen och åtgärdsplanen *skall* ges in till den myndighet som regeringen bestämmer.

Den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt, nätkoncession för område *eller produktionsområde ska* årligen upprätta

1. en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, och

2. en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet *ska* förbättras.

Risk- och sårbarhetsanalysen och åtgärdsplanen *ska* ges in till den myndighet som regeringen bestämmer.

9 d §⁷

Den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt *eller* nätkoncession för område *skall* informera elanvändarna om leveranssäkerheten i elnätet och om rätten till avbrottsersättning och skadestånd enligt 10 och 11 kap.

Den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt, nätkoncession för område *eller produktionsområde ska* informera elanvändarna om leveranssäkerheten i elnätet och om rätten till avbrottsersättning och skadestånd enligt 10 och 11 kap.

Lättnader i kraven på nätkoncessionshavare i vissa fall

18 §⁸

Regeringen, eller efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får föreskriva undantag från de skyldigheter som en koncessionshavare har enligt 3 kap. 2, 9 c, 9 d, 9 e 3 och 17 §§. Undantag får bara föreskrivas för koncessionshavare för linje eller produktionsområde vars ledningar endast eller i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av

⁶ Senaste lydelse 2005:1110.

⁷ Senaste lydelse 2005:1110.

⁸ Energinätsutredningens förslag är en omarbetning av Nätanslutningsutredningens förslag till ny bestämmelse i 2 kap. 12 a § ellagen.

förnybar el. En sådan föreskrift får dock inte avse utlandsförbindelser.

Nätmyndigheten får i det enskilda fallet meddela ett bindande besked om huruvida en koncessionshavare i ett eller flera fall omfattas av föreskrifter om undantag enligt första stycket.

19 §⁹

Om det finns särskilda skäl får nätmyndigheten, efter ansökan av en nätkoncessionshavare för linje eller produktionsområde vars ledningar i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el, meddela undantag från skyldigheten i 9 a §.

I nätkoncessionshavarens ansökan ska anges vilken eller vilka befintliga elanvändare som ansökan avser.

I nätmyndighetens beslut ska anges vilken eller vilka befintliga elanvändare som undantaget avser.

4 kap.

Särskilt om nättariffer för område

Särskilt om nättariffer för område och produktionsområde

3 §¹⁰

Nättariffer för område, utom engångsavgift för anslutning, får inte utformas med hänsyn till var inom området en anslutning är belägen.

Om ett eller flera områden slås samman helt eller delvis skall en enhetlig nättariff för det nya området börja tillämpas senast tre år efter sammanslagningen.

Nättariffer för område eller produktionsområde, utom engångsavgift för anslutning, får inte utformas med hänsyn till var inom området eller produktionsområdet en anslutning är belägen.

Om ett eller flera områden slås samman helt eller delvis ska en enhetlig nättariff för det nya området börja tillämpas senast tre år efter sammanslagningen.

⁹ Senaste lydelse 1998:1651.

Energinätsutredningens förslag är en omarbetning av Nätanslutningsutredningens förslag till ny bestämmelse i 2 kap. 12 a § ellagen.

¹⁰ Energinätsutredningen har tidigare föreslagit ändringar i paragrafen i delbetänkandet Förhandsprövning av nättariffer m.m. (SOU 2007:99).

4 §¹¹

Vid skälighetsbedömningen av en nättariff *skall* nättariffen för varje område bedömas för sig.

Om nätmyndigheten enligt 3 kap. 3 § har medgivit att flera nätkoncessioner för område får redovisas samlat, *skall* dock dessa vid skälighetsbedömningen anses utgöra ett område.

Vid skälighetsbedömningen av en nättariff *ska* nättariffen för varje område *eller produktionsområde* bedömas för sig.

Om nätmyndigheten enligt 3 kap. 3 § har medgivit att flera nätkoncessioner för område får redovisas samlat, *ska* dock dessa vid skälighetsbedömningen anses utgöra ett område.

13 kap.

5 §¹²

Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 18–20 §§, 3 kap. 3, 6–8, 9 b, 11, 14 *och* 15 §§, 4 kap. 6, 7 och 10 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8 och 11 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Beslut av nätmyndigheten enligt 2 kap. 17 a, 18–20 §§, 3 kap. 3, 7 c, 8, 8 a, 9 b, 11, 14, 15, 18 *och* 19 §§, 4 kap. 6, 7 och 10 §§, 8 kap. 4 a § samt 12 kap. 8 och 11 §§, beslut av en tillsynsmyndighet enligt 12 kap. 2–4 §§ samt beslut av den systemansvariga myndigheten om ersättning till den som enligt 8 kap. 2 § beordrats öka eller minska produktionen av el får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Regeringen får meddela föreskrifter om överklagande av andra beslut enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

¹¹ Energinätsutredningen har tidigare föreslagit ändringar i paragrafen, samt att paragrafen flyttas till 5 kap. 16 § ellagen, i delbetänkandet *Förhandsprövning av nättariffer m.m.* (SOU 2007:99).

¹² Senaste lydelse 2005:1110.

Energinätsutredningen har tidigare föreslagit ändringar i paragrafen i delbetänkandet *Förhandsprövning av nättariffer m.m.* (SOU 2007:99).

2 Förslag till
förordning om ändring i elförordningen (1994:1250)

Prop. 2009/10:51
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs i fråga om elförordningen (1994:1250)
dels att rubriken närmast före 7 § ska lyda, ”Ansökan om nät-
koncession för område eller produktionsområde”,
dels att det i förordningen ska införas en ny paragraf, 7 a § av följande
lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

**Ansökan om nätkoncession för
område**

**Ansökan om nätkoncession för
område eller produktionsområde**

7 a §

*En ansökan om nätkoncession
för produktionsområde ska vara
skriftlig och ges in till nätmyndig-
heten. Den ska innehålla följande
uppgifter.*

*1. En plan över planerade
produktionsanläggningar inom
produktionsområdet.*

*2. En karta över produktions-
området som anger*

*a) planerade produktions-
anläggningar, och*

*b) i förekommande fall, anslut-
ningsledning.*

*3. Den högsta spänning för
produktionsområdet som sökanden
vill ha fastställd.*

*4. Redogörelse för sökandens
organisation.*

*5. Registreringsbevis avseende
sökanden.*

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2010.

3 Förslag till
förordning om ändring i förordningen (1999:716) om
mätning, beräkning och rapportering av överförd el

Prop. 2009/10:51
Bilaga 5

Härigenom föreskrivs i fråga om förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el att 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

I denna förordning avses med

I denna förordning avses med

1. Schablonberäkningsområde: Ett område där den samlade inmatningen och det samlade uttaget av el *skall* mätas och beräknas. Ett schablonberäkningsområde får bara omfatta ledningsnät som omfattas av nätkoncession för område och ledningar som organisatoriskt och tekniskt ingår i ett sådant nät.

1. Schablonberäkningsområde: Ett område där den samlade inmatningen och det samlade uttaget av el *ska* mätas och beräknas. Ett schablonberäkningsområde får bara omfatta ledningsnät som omfattas av nätkoncession för område och ledningar som organisatoriskt och tekniskt ingår i ett sådant nät.

2. Inmatningspunkt: Den punkt där en elproduktionsanläggning *för in el i ett schablonberäkningsområde respektive ledning som omfattas av nätkoncession för linje (region- eller stamledning).*

2. Inmatningspunkt: Den punkt där en elproduktionsanläggning

a. för in el i ett schablonberäkningsområde eller produktionsområde,

b. för in el på en ledning som omfattas av nätkoncession för linje (region- eller stamledning), eller

c. för in el genom att samlad inmatning av el sker från flera produktionsanläggningar som var för sig är anslutna till en ledning eller ett ledningsnät som drivs med stöd av nätkoncession.

3. Uttagspunkt: Den punkt där en elanvändare tar ut el för förbrukning.

3. Uttagspunkt: Den punkt där en elanvändare tar ut el för förbrukning.

4. Gränspunkt: Den punkt där
a. olika schablonberäkningsområden ansluter till varandra,

4. Gränspunkt: Den punkt där
a. olika schablonberäkningsområden ansluter till varandra,

b. schablonberäkningsområde ansluter till ledning med nätkoncession för linje (region- eller stamnät),

b. schablonberäkningsområde ansluter till ledning med nätkoncession för linje (region- eller stamnät),

c. ledningsnät med nätkoncession för linje (region- eller stamnät), som har olika nättariffer, ansluter till varandra, eller

c. ledningsnät med nätkoncession för linje (region- eller stamnät), som har olika nättariffer, ansluter till varandra, eller

d. nätkoncessionsområden *eller* ledningsnät med nätkoncession för linje (region- eller stamnät) som har olika nättariffer ansluter till varandra.

5. Förbrukningsprofil: Den totala mängd el som registreras per timme i schablonberäkningsområdet med avdrag för sådan förbrukning och produktion som avräknas efter timregistrerande mätning och rapportering.

6. Andelstal: Den andel av en förbrukningsprofil som belöper på varje elleverantör, elproducent och balansansvarig.

d. nätkoncessionsområden, ledningsnät med nätkoncession för *produktionsområde eller ledningsnät med nätkoncession* för linje (region- eller stamnät) som har olika nättariffer ansluter till varandra.

5. Förbrukningsprofil: Den totala mängd el som registreras per timme i schablonberäkningsområdet med avdrag för sådan förbrukning och produktion som avräknas efter timregistrerande mätning och rapportering.

6. Andelstal: Den andel av en förbrukningsprofil som belöper på varje elleverantör, elproducent och balansansvarig.

2 §¹

Innehavare av nätkoncession för område är inom sitt schablonberäkningsområde skyldig att enligt föreskrifterna i denna förordning utföra sådan mätning, beräkning och rapportering som nämns i 3 kap. 10 § ellagen (1997:857).

Innehavare av nätkoncession för produktionsområde är skyldig att enligt föreskrifterna i denna förordning utföra sådan mätning, beräkning och rapportering som nämns i 3 kap. 10 § ellagen.

Innehavare av nätkoncession för linje (region- eller stamnät) är skyldig att enligt föreskrifterna i denna förordning utföra sådan mätning och rapportering som nämns i 3 kap. 10 § ellagen.

Bestämmelserna i denna förordning gäller bara vid mätning, beräkning och rapportering som nätkoncessionshavaren utför för någon annans räkning.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2010.

¹ Senaste lydelse 1999:931.

Förteckning över remissinstanserna Energinätsutredningens delbetänkande

Riksrevisionen, Hovrätten för Västra Sverige, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Södermanlands län, Domstolsverket, Försvarmakten, Försvarets materielverk, Statens fastighetsverk, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Länsstyrelsen i Skåne län, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Statens jordbruksverk, Sametinget, Fiskeriverket, Naturvårdsverket, Boverket, Konkurrensverket, Skogsstyrelsen, Glesbygdverket, Verket för näringslivsutveckling, Näringslivets regelnämnd, Affärsverket svenska kraftnät, Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Energimarknadsinspektionen, Konsumentverket, Riksantikvarieämbetet, Sveriges Kommuner och Landsting, Företagarna, Svenska naturskyddsföreningen, Svenskt Näringsliv, Lantbrukarnas riksförbund, Svensk Energi, Svensk elbrukarförening, Svensk fjärrvärme, Svenska Gasföreningen, Svenska Biogasföreningen, Plast- & Kemiföretagen, Oberoende elhandlare, SKGS, Fastighetsägarna Sverige, Skogsägarna, Svensk vindenergi, Svensk vindkraftförening, Sveriges energiföreningars riksorganisation, Sveriges fiskares riksförbund, Sveriges jordägareförbund, Sveriges konsumenter och Villaägarnas riksförbund.

Härutöver har Fortum Distribution AB och E.ON Elnät Sverige AB inkommit med yttranden.

Energimarknadsinspektionens lagförslag i
promemorian Förslag till ändring i ellagen (1997:857)
i syfte att säkerställa tillsyn över inrapporterade
elpriser samt leveransvillkor

Prop. 2009/10:51
Bilaga 7

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs såvitt gäller ellagen (1997:857) att 12 kap. 3 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

3 §

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen.

Ett föreläggande som avser elsäkerhet eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet gäller omedelbart.

Ett föreläggande som avser elsäkerhet eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet eller *som meddelats med stöd av 8 kap. 11 b §* gäller omedelbart.

Förteckning över remissinstanserna Energimarknadsinspektionens promemoria Förslag till ändring i ellagen (1997:857) i syfte att säkerställa tillsyn över inrapporterade elpriser samt leveransvillkor

Energimarknadsinspektionens promemoria Förslag till ändring i ellagen (1997:8857) i syfte att säkerställa tillsyn över inrapporterade elpriser samt leveransvillkor har tillställts totalt 41 instanser.

Yttrande har lämnats av följande remissinstanser: Hovrätten över Skåne och Blekinge, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Södermanlands län, Domstolsverket, Kommerskollegium, Försvarsmakten, Krisberedskapsmyndigheten, Statens Fastighetsverk, Statskontoret, Länsstyrelsen i Stockholms län, Stockholms universitet, Konsumentverket, Konkurrensverket, Glesbygdsverket, Affärsverket svenska kraftnät (Svenska Kraftnät), Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Verket för näringslivsutveckling (Nutek), Sveriges advokatsamfund, Företagarna, Svensk Energi, Hyresgästföreningen, Oberoende elhandlare, SABO och Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO).

Ekonomistyrningsverket, Energimarknadsinspektionen, Sveriges Kommuner och Landsting, Naturskyddsföreningen, Svenskt Näringsliv, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), SKGS, Näringslivets Regelnämnd (NNR), Fastighetsägarna Sverige, Föreningen Sveriges energirådgivare, HSB Riksförbund, Konsumenternas elrådgivningsbyrå, Svensk Elbrukarförening, Sveriges Konsumenter, Villaägarnas Riksförbund och Uppsala universitet har avstått från att yttra sig.

Energimarknadsinspektionens författningsförslag i
promemorian Förslag till ändring i ellagen (1997:857)
avseende rapportering av risk- och sårbarhetsanalys
och åtgärdsplaner

Prop. 2009/10:51
Bilaga 9

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Häriigenom föreskrivs att 3 kap. 9 c och 9 e §§ ellagen (1997:857) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

9 c §

Den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt eller nätkoncession för område skall årligen upprätta

1. en risk- sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, och
2. en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet skall förbättras.

Risk- och sårbarhetsanalysen och åtgärdsplanen skall ges in till den myndighet som regeringen bestämmer.

En redovisning baserad på risk- och sårbarhetsanalysen och åtgärdsplanen skall ges in till den myndighet som regeringen bestämmer.

9 e §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehåll i och offentliggörande av analyser och åtgärdsplaner enligt 9 c §,
2. information till elanvändarna enligt 9 d §, och
3. skyldighet att rapportera elavbrott till den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehåll i *samt redovisning* och offentliggörande av analyser och åtgärdsplaner enligt 9 c §,
2. information till elanvändarna enligt 9 d §, och
3. skyldighet att rapportera elavbrott till den myndighet som regeringen bestämmer.

Förteckning över remissinstanser Energimarknadsinspektionens promemoria Förslag till ändring i ellagen (1997:857) avseende rapportering av risk- och sårbarhetsanalys och åtgärdsplaner

Energimarknadsinspektionens promemoria Förslag till ändring i ellagen (1997:8857) avseende rapportering av risk- och sårbarhetsanalys och åtgärdsplaner har tillställts totalt 41 instanser.

Yttrande har lämnats av följande remissinstanser. Hovrätten över Skåne och Blekinge, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Södermanlands län, Domstolsverket, Kommerskollegium, Försvarsmakten, Krisberedskapsmyndigheten, Statens Fastighetsverk, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Länsstyrelsen i Stockholms län, Stockholms universitet, Konsumentverket, Konkurrensverket, Glesbygdverket, Affärsverket svenska kraftnät (Svenska Kraftnät), Elsäkerhetsverket, Statens energimyndighet, Verket för näringslivsutveckling (Nutek), Sveriges advokatsamfund, Svensk Energi, Hyresgästföreningen, Oberoende elhandlare, SABO och Sveriges Energiföreningars Riksorganisation (SERO).

Energimarknadsinspektionen, Sveriges Kommuner och Landsting, Naturskyddsföreningen, Svenskt Näringsliv, Företagarna, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), SKGS, Näringslivets Regelnämnd (NNR), Fastighetsägarna Sverige, Föreningen Sveriges energirådgivare, HSB Riksförbund, Konsumenternas elrådgivningsbyrå, Svensk Elbrukarförening, Sveriges Konsumenter, Villaägarnas Riksförbund och Uppsala universitet har avstått från att yttra sig.

Förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857)

Härigenom föreskrivs i fråga om ellagen (1997:857)

dels att 3 kap. 9 c och 9 e §§, 4 kap. 10 § samt 12 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer, 3 kap. 18–20 §§, samt närmast före 3 kap. 18 § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.9 c §¹

Den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt eller nätkoncession för område *skall* årligen upprätta

1. en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, och

2. en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet *skall* förbättras.

Risk- och sårbarhetsanalysen och åtgärdsplanen skall ges in till den myndighet som regeringen bestämmer.

Den som bedriver nätverksamhet med stöd av nätkoncession för linje med en spänning som understiger 220 kilovolt eller nätkoncession för område *ska* årligen upprätta

1. en risk- och sårbarhetsanalys avseende leveranssäkerheten i elnätet, och

2. en åtgärdsplan som visar hur leveranssäkerheten i det egna elnätet *ska* förbättras.

En redovisning baserad på risk- och sårbarhetsanalysen och åtgärdsplanen ska ges in till nätmyndigheten.

9 e §²

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehåll i och offentliggörande av analyser och åtgärdsplaner enligt 9 c §,

2. information till elanvändarna enligt 9 d §, och

3. skyldighet att rapportera elavbrott till den myndighet som regeringen bestämmer.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehåll i *samt redovisning* och offentliggörande av analyser och åtgärdsplaner enligt 9 c §,

2. information till elanvändarna enligt 9 d §, och

3. skyldighet att rapportera elavbrott till den myndighet som regeringen bestämmer.

¹ Senaste lydelse 2005:1110.

² Senaste lydelse 2005:1110.

18 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 9 c och 9 d §§ i fråga om ledningar som i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el.

19 §

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten får meddela föreskrifter om undantag från kraven i 17 § i fråga om nätkoncessionshavare vars ledningar i huvudsak matar in el från anläggningar för produktion av förnybar el. En sådan föreskrift får dock inte avse nätföretag som avses i 1 b § första stycket.

20 §

Nätmyndigheten får i det enskilda fallet meddela ett bindande besked om huruvida en ledning eller en nätkoncessionshavare omfattas av föreskrifter om undantag enligt 18 eller 19 §.

4 kap.

10 §³

En innehavare av en produktionsanläggning som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt *skall* för överföring av el betala endast den del av avgiften enligt nättariffen som motsvarar den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på nätkoncessionshavarens nät. Innehavaren *skall* dessutom betala engångsavgift för anslutning.

En innehavare av en produktionsanläggning som kan leverera en effekt om högst 1 500 kilowatt *ska* för överföring av el betala endast den del av avgiften enligt nättariffen som motsvarar den årliga kostnaden för mätning, beräkning och rapportering på nätkoncessionshavarens nät. Innehavaren *ska* dessutom betala engångsavgift för anslutning.

³ Senaste lydelse 2002:121.

Om flera sådana anläggningar som är belägna i närheten av varandra gemensamt matar in el på ledningsnätet, *skall* anläggningarna betraktas som separata anläggningar vid tillämpningen av denna paragraf.

Om flera sådana anläggningar som är belägna i närheten av varandra gemensamt matar in el på ledningsnätet, *ska* anläggningarna betraktas som separata anläggningar vid tillämpningen av denna paragraf.

En elanvändare som har ett säkringsabonnemang om högst 63 ampere och som producerar el vars inmatning kan ske med en effekt om högst 43,5 kilowatt ska inte betala någon avgift för inmatningen. Detta gäller dock bara om elanvändaren under ett kalenderår har tagit ut mer el från elsystemet än han har matat in på systemet.

Tvister i frågor som avses i första *stycket* prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

Tvister i frågor som avses i första *och tredje styckena* prövas av nätmyndigheten. En tvist prövas dock inte om det visas att ansökan om prövning kommit in till nätmyndigheten senare än två år efter det att nätkoncessionshavaren sänt ett skriftligt ställningstagande till berörd part under dennes senaste kända adress.

12 kap.

3 §

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett föreläggande får förenas med vite.

Ett föreläggande som avser elsäkerhet eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet gäller omedelbart.

Ett föreläggande som avser elsäkerhet eller driftsäkerheten hos det nationella elsystemet *eller som avser riktigheten av lämnade uppgifter enligt 8 kap. 11 b §* gäller omedelbart.

Denna lag träder i kraft den 1 april 2010.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2009-10-12

Närvarande: F.d. regeringsrådet Lars Wennerström, justitierådet Lars Dahllöf och regeringsrådet Eskil Nord.

Enklare och tydligare regler för förnybar elproduktion, m.m.

Enligt en lagrådsremiss den 1 oktober 2009 (Näringsdepartementet) har regeringen beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i ellagen (1997:857).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Bengt Agartz och rättssakkunnige Andreas Lindholm.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

3 kap. 20 §

I lagrådsremissen föreslås bl.a. att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, nätmyndigheten ska få meddela föreskrifter om undantag från vissa krav i ellagen. Nätmyndigheten ska vidare i det enskilda fallet få meddela ett bindande besked om huruvida en ledning eller en nätkoncession omfattas av föreskrifter om undantag.

En sådan ansökan ska enligt vad som sägs i författningskommentaren kunna göras såväl av den som avser att bygga en ledning eller inleda en nätverksamhet som den som innehar en befintlig ledning eller bedriver nätverksamhet. Enligt vad som redovisas där ska det i ett bindande besked tydligt klargöras att detta endast gäller så länge de förutsättningar som lagts till grund för bedömningen föreligger oförändrade. I lagrådsremissens allmänmotivering anförs vidare att det ligger i sakens natur att ett förhandsbesked bara har sin giltighet så länge de förutsättningar som lagts till grund för bedömningen är oförändrade och att det därför inte finns behov av att kunna ompröva eller återkalla ett besked med anledning av ändrade förhållanden.

I sammanhanget bör beaktas att ett meddelat förhandsbesked är att se som ett sådant för den enskilde gynnande förvaltningsbeslut vilket som regel inte utan att särskild föreskrift finns härom kan ändras eller omprövas (jfr 26 och 27 §§ förvaltningslagen /1986:223/). Andra förhållanden än sådana som kunnat beaktas vid det ursprungliga ställningstagandet eller ny lagstiftning medför således inte alltid med automatik att ett gynnande förvaltningsbeslut förlorar sin betydelse (jfr RÅ 1995 ref. 10 och RÅ 2000 ref. 16). Med hänsyn härtill bör det enligt Lagrådets mening inte bara i författningskommentaren utan också i lagtexten särskilt föreskrivas att beslutsmyndigheten får förena förhandsbeskedet med villkor. Vidare kan det ifrågasättas om man inte i det fortsatta lagstiftningsarbetet bör överväga att närmare reglera möjligheten att återkalla ett förhandsbesked (jfr i nu berörda hänseenden vad som föreskrivs i 2 kap. 3 b § och 6 kap. 6 a § lagen /2003:113/ om elcertifikat samt 2 kap. 18 § ellagen/1997:857/). Dessutom bör övervägas

om det inte direkt av författningstexten ska framgå vilka som kan ansöka om förhandsbesked. Prop. 2009/10:51
Bilaga 12

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 29 oktober 2009.

Närvarande: statsrådet Olofsson, ordförande, och statsråden Odell, Bildt, Erlandsson, Torstensson, Carlgren, Carlsson, Sabuni, Adelson Liljeroth, Tolgfors, Björling, Krantz.

Föredragande: Statsrådet Olofsson.

Regeringen beslutar proposition 2009/10:51 Enklare och tydligare regler för förnybar elproduktion, m.m.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivnings- bemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG- regler
---------------------------	---	---

Lag om ändring i
ellagen (1997:857)

3 kap. 9 e, 18 och
19 §§